

ZPRÁVODAJ

MINISTERSTVA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

Leden 2002

Ročník XII

Číslo 1

ČASOPIS SE TISKNE NA RECYKLOVANÉM PAPIŘU

OBSAH

Komentář

Jsme zase o kus dál 1

Aktuality

Cena ministra životního prostředí 2001 2
Další oceněné ekologicky šetrné výrobky 5
Informace o přípravě 7. semináře UNEP
o čistší produkci 6
Sedmá konference smluvních stran
Rámcové úmluvy OSN o změně klimatu 8
Brusel ocenil česká a moravská města 9
Vláda schválila odprodej plynárenských
zařízení 9
Posouzení vlivů silničního okruhu kolem
Prahy v úseku Ruzyně – Březiněves provází
zbytečná hysterie 10
Zákon o ochraně ovzduší a o změně
některých zákonů 11
Sněmovna schválila zákon o integrované
prevenci znečištění 12

Evropská unie

Pravidelná zpráva Evropské komise
o pokroku České republiky směrem
k přistoupení 2001 v oblasti životního
prostředí 13

Informujeme

Cartagenský protokol o biologické
bezpečnosti – stav ratifikace 16
Vyhodnocení imisního monitoringu ovzduší
České republiky v roce 2000 17
Státní program environmentálního
vzdělávání, výchovy a osvěty v České
republice rok poté 20
Ocenění projektů realizovaných s finanční
podporou SFŽP 21
Koncepce a plány odpadového
hospodářství – stav a výhled 22
Na likvidaci starých důlních děl bude
více peněz 23
Další ENVIRNO až v roce 2004 24
14. zasedání Mezinárodní komise
pro ochranu Labe 25
Tereza opět uspořádala Tichou aukci 26
Členové sítě AVA v Praze 26
Občané Plzně budou mít svůj
park „na přání“ 26
Iniciativa pro energeticky úsporné
osvětlování 27
Dny významné pro životní prostředí 28

Ministr Miloš Kužvart uděluje Cenu ministra starostovi obce Chotilsko za jeho boj proti plánům na těžbu zlata v oblasti Mokrska

Jsme zase o kus dál

Setkáváme se na Cenách ministra již počtvrté a já jsem upřímně rád, že jste zde vy, kteří jste se podíleli obrovským kusem práce na tom, co jsme odvedli jako tým, jako celek. A jako tento nádherný Obecní dům byl kdysi postaven jako protipól Německého domu, tak také tyto příležitosti, tedy udělování Cen ministra životního prostředí, mají být, alespoň podle mé představy, jakýsi projev protipólu. Nemusíme jít daleko: když jsem vyhlašoval konečný verdikt týkající se sjezdovek na Pradědu, věděl jsem, že jsme ve velmi složité situaci, že se se mnou – nebo s celým ministerstvem – jeden občan severní Moravy bude chtít třeba i soudit. Víím však jistě, že na straně ministerstva, na straně ochrany přírody, na straně přírody jako takové byla a je nejenom pravda, ale i právo této země, právo dané zákony. Je tedy vůči čemu se vymezovat.

V těchto cenách je vyjádřeno poděkování ochrany přírody určitému osobnostem. Je to poděkování starostovi, který se skutečně staral a stará, aby krajina nepřišla vniveč, protože někdo někde se rozhodl si tam zřídit těžbu zlata. Je to poděkování těm, kteří dokáží sdělovat širší veřejnosti mnohé, co se jinak těžko dá popsat. Těm, kteří dokáží chránit v regionu snad ten nejvzácnější kus přírody, který má statut chráněné krajinné oblasti. Právníkovi, který dokáže velmi profesionálním způsobem používat ve prospěch ochrany životního prostředí své znalosti, ač by si v jiném oboru práva vydělával nesrovnatelně více. Těm, kteří velmi efektivním způsobem chrání dravce a sovy. Myslím, že ocenění zosobňují jakousi integritu české společnosti: není tak důležité, kde který z nás je v daný moment, ale důležité je, aby to, co dělá, dělal skutečně, dělal s nasazením, dělal kvalifikovaně. A oni takovými lidmi jsou.

(z projevu ministra životního prostředí Miloše Kužvarta na udělování Cen ministra 20. 11. 2001)

Cena ministra životního prostředí 2001

Na slavnostním večeru v Obecním domě v Praze, který se konal v úterý 20. listopadu 2001, předal ministr životního prostředí RNDr. Miloš Kužvar devíti vybraným osobnostem ceny za přínos pro životní prostředí. Cenu ministra životního prostředí, která je udělována od roku 1994, získali: RNDr. Petr Albrecht – in memoriam, PhDr. Vladislava Hamplová, Pavel Křížek, JUDr. Svatomír Mlčoch, Ing. Alexandra Orlíková, CSc. – in memoriam, Ludmila Rakušanová, PaedDr. Martin Slunečko, prom. biol. Pavel Šremer a Jiří Štáška.

RNDr. Petr Albrecht – in memoriam

se narodil v roce 1961 v Čáslavi. Vystudoval Přírodovědeckou fakultu Univerzity Palackého v Olomouci, obor biofyzika a chemická fyzika. V letech 1985 - 89 pracoval jako výzkumný pracovník oddělení fyziologie rostlin Výzkumného a zkušebního ústavu zemědělského v Olomouci, další dva roky jako pedagog v přírodovědném oddělení Městského domu dětí a mládeže v Prostějově a v letech 1991 – 1996 jako pracovník oddělení ochrany přírody na referátu životního prostředí Okresního úřadu v Prostějově. Jeho zásluhou bylo na okrese Prostějov zřízeno několik nových maloplošných chráněných území. Od 1. 11. 1996 byl zaměstnán jako botanik u Správy chráněných krajinných oblastí České republiky na pracovišti CHKO Litovelské Pomoraví. Velmi aktivně působil v Českém svazu ochránců přírody. Byl vůdčí osobností Svazu na Prostějovsku a představitelem regionálního centra ČSOP pro Olomoucký kraj. Od roku 1997 byl členem Ústřední výkonné rady ČSOP a zástupcem Svazu v mezinárodní organizaci EURO-SITE. Byl aktivním a významným členem České botanické společnosti a členem zastupitelstva města Prostějova.

Cenu ministra životního prostředí 2001 získal za mimořádné a dlouhodobé aktivity v oblasti životního prostředí.

Bohužel, udílení této ceny bylo velmi smutné: Dr. Albrecht totiž dne 11. listopadu 2001, tedy pouhých devět dní před udělením ceny, tragicky zahynul. Cenu za něj přebíral jeho otec a všechny zúčastněné zamrazilo při popisu drastické nezáviněné autonehody, která ukončila životy téměř celé rodiny (kromě malého synka).

PhDr. Vladislava Hamplová

Pochází z Ostravska. Dětství i školní léta prožila v Radvanicích u Ostravy. Univerzitní studia úspěšně zakončila v roce 1986. Pracovala jako krajská inspektorka památkové péče a ochrany přírody až do roku 1989. Protože se dostala do sporu s politikou vládnoucí strany, byl jí úsek ochrany přírody odebrán. Nastoupila do školství a působila na základní a později střední škole. Zároveň působila ve vzdělávacím centru Ostrava, v metodickém týmu MŠ ČR a na doporučení Ústavu pro rozvoj školství také v pedagogické sekci Rady Evropy.

Od září roku 1997 pracuje jako vedoucí Správy chráněné krajinné oblasti Poodří.

Po celou dobu své činnosti se angažovala ve všech rozhodujících bojích o záchranu přirozeného toku řeky Odry a jejích nivních ekosystémů. Výrazně

Někteří z oceněných – zleva Ludmila Rakušanová, otec zesnulého Dr. Petra Albrechta, Dr. Vladislava Hamplová a Ing. Helena Čížková, která přebírala cenu za zesnulou Ing. Alexandru Orlíkovou
Foto: archiv MŽP

se zasadila o vyhlášení CHKO Poodří. To byl důvod, proč byla za minulého režimu nakonec z ochrany přírody odvolána. Ani období po sametové revoluci nevytvořilo pro ochranu Poodří dostatečné záruky. Území CHKO je neustále ohrožováno různými zájmy a vyžaduje aktivní ochranu. Trvale udržitelná ochrana přírody a krajiny je možná jedině v těsné spolupráci s jejími obyvateli. Proto Dr. Hamplová věnovala velmi mnoho úsilí práci s obcemi a jejími starosty. V tomto směru dosáhla vynikajících úspěchů.

Cenu ministra životního prostředí 2001 získala za usilovnou práci, mimořádný výkon a úspěchy v ochraně přírody a za příkladné výsledky Správy CHKO Poodří.

Pavel Křížek

Narodil se v roce 1969 ve Voticích v okrese Benešov. Od roku 1990 se podílel na organizování hlídání hnízd roháčů velkých na západním Slovensku proti jejich nelegálnímu vybírání. V roce 1992 spoluzakládal základní článek ČSOP ve Voticích, od roku 1994 se stal prvním zaměstnancem Podblanického ekologického centra ČSOP ve Vlašimi, kde působil do konce roku 1997 ve funkci zástupce vedoucího a jako vedoucí Stanice pro zraněné živočichy. Projekt Ochrana ptáků před elektrickým vedením získal v roce 1996 ocenění za Ekologický projekt roku a v dalším roce byl oceněn v Budapešti nadací Environmental Partnership for Central Europe. V roce

1998 zakládá Pavel Křížek ve spolupráci s ornitology, myslivci a ochranáři novou organizaci Ochrana fauny v ČR, nezávislou na ČSOP.

V roce 2000 v rámci evropského panelu obdržel titul Ashoka, od stejnojmenné americké společnosti, která podporuje individuality a jejich sociální zázemí, spojený s tříletým osobním stipendiem.

Cenu ministra životního prostředí 2001 získal za soustavnou praktickou práci při ochraně dravců a sov.

Pavel Křížek přijal cenu podmíněčně: ponechá si ji, pokud při privatizaci energetik vláda přijme podmínku, že do deseti let dojde k ekologizaci vedení vysokého napětí v České republice. Ministr Kužvart k tomu podotkl, že zástupci ministerstva životního prostředí v příslušné privatizační komisi předali právníkům Fondu národního majetku již před řadou týdnů příslušné podmínky, které bude muset nabyvatel distribučních společností splňovat. Tento požadavek je v podmínkách obsažen.

JUDr. Svatomír Mičoch

Narodil se v roce 1955 v Novém Jičíně. Absolvoval Právnickou fakultu Univerzity Karlovy a poté specializační postgraduální studia zaměřená na tvorbu a ochranu životního prostředí a na ochranu památek.

V letech 1980 až 1989 působil jako právník v oblasti státní ochrany přírody a památkové péče a v ochraně přírody na severní Moravě a v jižních Čechách. Po vzniku ministerstva životního prostředí 1. ledna 1990 zde pracoval v různých funkcích (v období 1991 – 1993 jako náměstek ministra pro legislativu a ekologickou politiku).

Je spoluautorem návrhů několika zákonů na ochranu životního prostředí přijatých v letech 1990 až 1993, publikoval tři desítky odborných článků v oblasti životního prostředí, zpracoval různé odborné studie (například o právních aspektech odpovědnosti za škody na životním prostředí, právních aspektech šetrného hospodaření v krajině apod.).

Od roku 1994 až dosud působí jako odborný právní poradce na otázky ochrany životního prostředí. Vlastní licenci advokáta, je členem Legislativní rady vlády, předsedou Jihočeského sdružení ochránců přírody a členem rozkladové komise ministra životního prostředí

Cenu ministra životního prostředí 2001 získal za dlouholetou práci v oblasti environmentálního práva.

Ing. Alexandra Orlíková, CSc. – in memoriam

Narodila se v roce 1959 v Ostravě. Vystudovala Hornicko-geologickou fakultu na Vysoké škole báňské v Ostravě. V roce 1986 získala vědeckou hodnost kandidátky věd. Od ukončení studia až do roku 1992 pracovala v Ústavu geologie a geotechniky v Praze.

Ing. Orlíková nastoupila na Ministerstvo životního prostředí v červnu 1992. V sekci politiky životního prostředí se věnovala problematice projektů na zlepšení stavu životního prostředí, financovaných z fondů Evropské unie. Postupně byla jmenována vedoucí oddělení projektů Phare, v září 1996 se stala ředitel-

kou odboru zahraničních vztahů. Díky její iniciativě a osobnímu nasazení se během jejího působení v resortu životního prostředí podařilo získat pro Českou republiku značný objem finančních prostředků z fondů Evropské unie i členských zemí EU. Byla jedním z vedoucích pracovníků MŽP, kteří stáli při zahájení nové etapy vyjednávání s Evropskou unií o členství ČR v EU. V říjnu 1998 byla pověřena vedením nově vytvořené sekce zahraničních vazeb. Během působení v těchto funkcích si získala pověst vysoce kvalifikované odbornice a vedoucí pracovnice uznávané nejen v České republice, ale i v zahraničí.

V dubnu 1999 se jejím novým pracovním působištěm stalo Regionální středisko životního prostředí pro země střední a východní Evropy se sídlem v maďarském Szentendre, kde zastávala funkce vedoucí specialistiky pro environmentální projekty a poté vedoucí sekce místních iniciativ.

Dne 10. ledna 2001 zemřela po dlouhé těžké nemoci.

Cenu ministra životního prostředí 2001 získala za celoživotní práci ve prospěch životního prostředí České republiky a za úsilí a výrazný posun ve vyjednávání s Evropskou unií.

Cenu za ni převzala její přítelkyně a kolegyně ze severní Moravy Ing. Helena Čížková.

Ludmila Rakušanová

Narodila se v roce 1947 v Českých Budějovicích. V roce 1968 během studia na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy emigrovala do Paříže. Poté se usadila ve Spolkové republice Německo. Od roku 1970 žila v Mnichově, kde v roce 1974 ukončila studia na Filologické fakultě Univerzity L. Maximiliána. Pracovala jako překladatelka a žurnalistka pro německá nakladatelství, agentury a pro exilová periodika, spolupracovala se Svědectvím Pavla Tigrida. V roce 1976 se stala volnou spolupracovnicí rádia Svobodná Evropa, od roku 1978 byla jeho kmenovou redaktorkou.

V roce 1994 se stala za svůj příspěvek k vytváření občanské společnosti v ČR českou laureátkou ceny EU „Ženy pro Evropu“. V roce 1997 získala cenu česko-německého porozumění. V letech 1998 – 1999 byla členkou české části Koordinační rady Česko-německého diskusního fóra. Lída Rakušanová je nyní jako volná novinářka korespondentkou ze střední Evropy. Spolupracuje pravidelně s Rádiem Svobodná Evropa, Českou televizí, s deníky Bohemia, s pražským týdeníkem Prager Zeitung, s berlínským deníkem Tagesspiegel, s týdeníkem Rhenischer Merkur a s řadou dalších listů v německy mluvících zemích.

Cenu ministra životního prostředí 2001 získala za systematickou práci v oblasti informování veřejnosti o problematice životního prostředí.

„Jde o vůbec první cenu, kterou jsem dostala v České republice“, řekla paní Rakušanová.

PaedDr. Martin Slunečko

Narodil se v roce 1952 v Praze, vystudoval Pedagogickou fakultu Univerzity Karlovy.

Téměř dvacet let se věnuje televizní publicistice

a dokumentu, vytváří projekty zaměřené na oblast životního prostředí, zdraví a životního stylu. Dlouhodobě spolupracuje s Ministerstvem životního prostředí, kde v rámci tiskového odboru v roce 1990 zakládal videotéku. Ve spolupráci s MŽP vytvořil dokument o zvažované těžbě zlata v Mokrsku – Klondike v Povltaví, a dokument o tehdejšímu profesorovi Bostonské university Svět Erazika Koháka. Připravil pro Českou televizi 13 dílný cyklus ABCD EKOLOGIE aneb ŽIVOTABUDIČ, který je pokusem o úsměvnou formu osvěty v oblasti ekologie všedního dne. Filmy Martina Slunečka byly několikrát oceněny na EKOFILMU a na festivalu TSTTT v Uherském Hradišti.

Cenu ministra životního prostředí 2001 získal za soustavnou iniciativní propagaci ekologických myšlenek, zejména prostřednictvím filmové tvorby.

Pavel Šremer

Narodil se v roce 1946 v Benešově u Prahy. V roce 1968 ukončil studia na přírodovědecké fakultě Univerzity Karlovy v Praze, obor odborná biologie. Práci na aspirantuře, kterou začal v Mikrobiologickém ústavu ČSAV, přerušila angažovaná činnost proti okupaci Československa a jeho uvěznění. Poté pracoval ve Výzkumném ústavu antibiotik a biotransformací. Soukromě se věnoval floristickému výzkumu a ochraně přírody Podblanicka, publikování souhrnných výsledků však bylo zabráněno díky jeho podpisu Charty 77. Úspěšná byla pouze realizace jeho návrhu klidové oblasti Džbány na Voticku.

Ministr Miloš Kužvart předává cenu Pavlu Šremerovi
Foto: archiv MŽP

Po přestěhování do Bratislavy pracoval Pavel Šremer ve Výzkumném ústavu drůbežářského průmyslu, odkud byl také propuštěn díky signatářství Charty 77, a podobně i z laboratoře čistoty vod Povodí Dunaje.

Na Slovensku začal působit jako dobrovolný ochránce přírody v bratislavské organizaci Slovenského svazu ochránců přírody a krajiny (SZOPK). Stal se koordinátorem aktivit proti výstavbě soustavy vod-

ních děl na Dunaji Gabčíkovo-Nagymaros, spoluautorem návrhu národního a posléze i mezinárodního parku Podunají a několika návrhů chráněných území v oblasti Bratislavy, Malých Karpat a Záhori. Zpracoval i dvě kapitoly publikace Bratislava nahlas. Byl rovněž průkopníkem spolupráce s rakouskými, maďarskými a ukrajinskými ochránci přírody. Jako člen Českého svazu ochránců přírody (předtím i TISu) zprostředkovával spolupráci mezi bratislavskými a českými ochránci přírody.

V listopadu 1989 se Pavel Šremer zúčastnil založení Strany zelených na Slovensku a první rok zde působil jako její místopředseda. Do června 1990 byl poslancem ve Federálním shromáždění a členem výboru pro životní prostředí. Ve Federálním výboru životního prostředí pracoval jako poradce a posléze náměstek ministra Vavrouška zodpovědný za legislativu, informatiku, sociální souvislosti ochrany životního prostředí a spolupráci s nevládním sektorem. Zabýval se problematikou jednání o odchodu sovětských vojsk a vzniklých ekologických škod. Po zrušení Federálního výboru v létě 1992 začal pracovat jako programový ředitel v Amerických mírových sborech, kde působil až do ukončení projektu v roce 1997.

Od roku 1997 až dosud pracuje Pavel Šremer na České inspekci životního prostředí jako vedoucí sekretariátu ředitele. Zabývá se problematikou stížností, práce s veřejností, nevládními organizacemi a médií, právní službou.

Na podzim 1992 patřil k zakládajícím členům Společnosti pro trvale udržitelný život (STUŽ), od roku 1997 je jejím předsedou.

Cenu ministra životního prostředí 2001 získal za mimořádné a dlouhodobé aktivity v oblasti životního prostředí.

Jiří Štáška

Narodil se v roce 1958 v Příbrami. Pracoval jako technik v truhlářské výrobě, v roce 1990 začal soukromě podnikat v oboru truhlářství. V roce 1990 byl zvolen do funkce starosty v obci Chotilsko, kterou vykonává dosud.

Jiří Štáška žil od dětství v obci Mokrsko pod Veselým vrchem, který je známý svou zásobou zlata, odhadovanou až na 80 tun. Protože má velmi rád krajinu Středního Povltaví, začal organizovat protesty proti obnovení průzkumů a případné těžbě zlata v této lokalitě. Stmelil občany z okolních obcí a všechny, kterým není lhostejný osud krásné krajiny kolem středního toku Vltavy. Společně s nimi upozorňoval na nesmyslnost těžby v hustě osídlené oblasti, která navíc slouží k rekreačním účelům.

Spolu s občany z dalších míst ohrožených těžbou zlata v České republice založil v roce 1996 sdružení „Čechy nad zlato“, kde se konzultují problémy z jednotlivých lokalit. Pracoval a pracuje v různých funkcích se snahou pomoci i ostatním zachovat pro naše potomky krásy české krajiny.

Cenu ministra životního prostředí 2001 získal za zásluhy o zachování území Mokrska.

(z materiálů tiskového oddělení MŽP a Pla)

Další ocenění ekologicky šetrné výrobky

Během listopadu 2001 byla oceněna celá řada výrobků známkou „Ekologicky šetrný výrobek“. První akcí, při níž byly certifikáty udělovány, byl slavnostní večer při příležitosti udílení Národní ceny za jakost, který se konal 13. listopadu 2001 ve Španělském sále Pražského hradu.

Vyvrcholil jím celonárodní program „Listopad – měsíc kvality v ČR“ a byl nejvýznamnější událostí „Evropského týdne kvality“. Večera se zúčastnili představitelé vlády, zástupci významných podniků, organizací, podnikatelských svazů a asociací.

V průběhu večera předal ministr životního prostředí RNDr. Miloš Kužvart známky „EŠV“ **šesti výrobkům čtyř českých firem.**

V kategorii výrobků „Nátěrové hmoty ředitelné vodou“
Známka č. 04-45 **BALAKRYL LAK LESK V1630**
a **LAK POLOMAT V 1640**

Výrobce: BARVY TEBAS spol. s r.o., Poděbradská 7, 190 05 Praha 9

V kategorii výrobků „Kotle teplovodní průtočné na plyná paliva do výkonu 50 kW“

Známka č. 11-14 **THERM PRO 14 TKX** závěsné plynové teplovodní průtočné kotle

Výrobce: THERMONA, spol. s r.o., Stará Osada 258, 664 84 Zastávka u Brna

V kategorii výrobků „Grafický papír ze sběrového papíru“

Známka č. 10-02 **přírodní papír recyklovaný**

Výrobce: KRKONOŠSKÉ PAPIRNY a.s., Nádražní 266, 543 71 Hostinné

V kategorii výrobků „Aglomerované materiály na bázi dřeva a výrobky z nich“

Známka č. 12-02 **laminované třískové desky**

Známka č. 12-03 **nábytek řady ALFA**

Známka č. 12-04 **nábytek řady ALFA**

Výrobce: ALFA ŘÍČANY a.s., Černokostelecká 1623, 251 01 Říčany

Další výrobky obdržely ocenění na **slavnostním večeru v úterý 20. listopadu 2001** v Obecním domě v Praze, kdy byla ocenění předána společně s udělováním **Ceny ministra**. Pro předání certifikátů „EŠV“ bylo připraveno **osm nových výrobků**, vyráběných **pěti českými výrobci**. V rámci **Národního programu označování ekologicky šetrných výrobků** tak už získalo ocenění **více než 260 výrobků od 44 firem v 29 výrobových kategoriích**, ve kterých jsou stanovena kritéria pro získání známky „EŠV“.

V kategorii výrobků „Nátěrové hmoty ředitelné vodou“
Známka č. 04-46 **OKAPOL PRIMER V 2003** a **OKAPOL V 2025 email na okapy**

OKAPOL je barva na okapy a pozinkované plechy, ale i železné a ocelové konstrukce. Vyrábí se ve dvou variantách, jako základní a vrchní. Jedná se o vodou

ředitelnou antikorozi barvu na bázi akrylátové pryskyřice. Má dobrou přilnavost, kryvost a dobrou ochrannou účinnost.

Výrobce: BARVY TEBAS spol. s r.o., Poděbradská 7, 190 05 Praha 9

V kategoriích „Teplovodní kotle na plyná paliva vybavené atmosférickým hořákem“ a „Teplovodní kotle průtočné na plyná paliva do výkonu 50 kW“
Známka č. 05-24 **VIADRUS G 100 ECO Gladiátor teplovodní litinový plynový kotel**

Stacionární teplovodní kotel Gladiátor je moderní plynový spotřebič vhodný pro vytápění středně velkých a větších objektů, jako jsou školy, výrobní dílny, budovy občanské vybavenosti apod. Progresivní konstrukce kotle umožňuje dosahovat nízkých emisí látek znečišťujících ovzduší a vysoké účinnosti.

Známka č. 11-16 **VIADRUS K 1 závěsný kondenzační kotel**

Závěsný kondenzační kotel je určen pro spalování zemního plynu. Svou velikostí je vhodný jak pro vytápění rodinných domků, rekreačních zařízení, tak i pro rekonstrukci zdrojů tepla v samostatných bytových jednotkách.

Výrobce: ŽDB a.s., závod topenářské techniky VIADRUS, Bezručova 300, 735 93 Bohumín

Ministr Kužvart předává certifikáty EŠV ve Španělském sále
Foto: archiv MŽP

V kategorii „Aglomerované materiály na bázi dřeva a výrobky z nich“

Známka č. 12-05 **GRADUS kancelářský nábytek a hotelový nábytek**

Kancelářský a hotelový nábytek GRADUS se vyrábí z laminovaných dřevotřískových desek, jejichž hrany jsou opatřeny plastovou hranou ABS. Základní modelovou řadu tvoří 72 skříňových a stolových prvků v několika barevných variantách.

Firma: Josef Šebek, Jílovská 320, 252 45 Zvole u Prahy

Zástupci oceněných firem na slavnostním večeru ve Španělském sále
Foto archiv MŽP

Známka č. 12-08 **kancelářský nábytek – systém ARKUS**

Známka č. 12-09 **kancelářský nábytek – systém CLASSIC**

Známka č. 12-10 **kancelářský nábytek – systém HORIZONT**

Systém ARKUS je nábytek především pro vybavení pracovišť administrativy. Tvoří jej stolová sestava, kontejnery a skříně. Kancelářský nábytek CLASSIC je určen pro vybavení pracovišť nižšího cenového standardu. Systém HORIZONT splňuje svými rozměry a ergonomickými parametry ty nejnáročnější požadavky kladené na tento druh výrobků. U všech typů nábytku a. s. TECHO je základním materiálem dřevotřísková nebo dřevovláknitá deska, opatřená hranou ABS.

Firma: TECHO a.s., U továren 770/1b, 102 00 Praha 10

Známka č. 12-11 **kancelářský nábytek – SCHAEFF – ROVI**

Kancelářský nábytek SCHAEFF-ROVI je vyroben na bázi velkoplošných materiálů, laminovaných desek na bázi dřeva. Je sestavován z hotových dílců, které pro firmu připravují smluvní subdodavatelé. Korpusy skříněk, dveře a čela zásuvek jsou vyrobeny z laminované dřevotřískové desky, police z laminované laťovky. Hraný desek jsou opatřeny hranou ABS.

Firma: SCHAEFF – ROVI spol. s r.o., Krouna 322, 539 43 Krouna

(z materiálů Agentury pro ekologicky šetrné výrobky a tiskového oddělení MŽP)

Informace o přípravě 7. semináře o čistší produkci UNEP

Úvod

Čistší produkce je nástrojem preventivní ochrany životního prostředí, která posuzuje **dopady činnosti člověka na životní prostředí jako celek**. Je zaměřena na **prevenci**, tedy snížení množství a toxicity odpadů (tuhých, kapalných i plyných) přímo u zdroje jejich vzniku. Uplatňování čistší produkce nepodporuje přenášení znečištění z jedné složky životního prostředí do druhé.

Celkový světový trend v ochraně životního prostředí směřující k využívání preventivních nástrojů a mnohonásobně potvrzená vysoká efektivnost metody čistší produkce pro průmyslové podniky a služby byly hlavní důvody, proč vláda České republiky schválila svým usnesením č. 165 ze dne 9. 2. 2000 **Národní program čistší produkce** (dále jen NPCP). **Cílem NPCP** je podpora preventivních nástrojů a jejich větší uplatnění ve všech resortech národního hospodářství. 9. dubna 2001 byla vláda ve smyslu výše uvedeného usnesení vlády informována o vyhodnocení přínosů NPCP za rok 2000.

Praktické využití čistší produkce v ČR ukázalo, že bylo dosaženo velmi dobrých výsledků z hlediska ekoeфективности této metody. Pozitivní výsledky se projeví u průmyslových podniků ve snížení množství a toxicity odpadů, došlo k efektivnějšímu využívání energií, surovin a materiálů. Uplatnění metody často umožnilo používat koncové technologie s menší kapacitou (čistírny odpadních vod, odlučovače aj. zařízení, která omezují výstup znečištění do životního prostředí). V některých případech přispěla aplikace

čistší produkce k tomu, že koncové technologie nebylo nutné vůbec instalovat. Uplatnění čistší produkce tak vedlo nejen k environmentálním, ale i ekonomickým přínosům. K nepochybným přínosům patřilo i snížení dopadu výroby na lidské zdraví a bezpečnost práce.

Mezinárodní aktivity ČR v oblasti čistší produkce

Aktivity v oblasti čistší produkce začaly v České republice probíhat od roku 1992 v rámci česko-norského projektu, jehož cílem bylo vybudování základních kapacit pro šíření čistší produkce. V roce 1994 bylo založeno **České centrum čistší produkce**, které se záhy zapojilo do mezinárodní sítě národních center čistší produkce v rámci aktivit Organizace OSN pro průmyslový rozvoj (UNIDO) a Programu OSN pro životní prostředí (UNEP). Úspěchy aplikace čistší produkce v ČR jsou hodnoceny na mezinárodním poli velice pozitivně a České centrum čistší produkce je považováno za **jedno z nejúspěšnějších národních center na světě**. V souvislosti s naplňováním usnesení vlády č. 165 ze dne 9. 2. 2000 se stalo České centrum čistší produkce Agenturou NPCP.

Aktivní roli v mezinárodním měřítku potvrdila Česká republika i svým podpisem **Mezinárodní deklarace o čistší produkci** v březnu 1999. Cílem deklarace je podpořit stávající a iniciovat nové aktivity v oblasti čistší produkce. Deklarace specifikuje závazek používat a propagovat preventivní strategii čistší produkce. Její přípravu inicioval UNEP a byla přijata dne 28. 9. 1998 v Koreji. Signatáři deklarace mohou

být ředitelé podniků a představitelé vládních i nevládních organizací, kteří chtějí dobrovolně zveřejňovat výsledky své organizace při naplňování deklarace.

Kromě podpisu Mezinárodní deklarace o čistší produkci se ČR přihlásila k dalším mezinárodním dokumentům nebo úmluvám, které podporují čistší produkci, a to:

- k Akčnímu programu Konference OSN o životním prostředí a rozvoji (UNCED, Rio de Janeiro, 1992), **Agendě 21**, kde je čistší produkce opakovaně zmiňována v kapitole 20 (nebezpečné odpady) a kapitole 30 (úloha obchodu a průmyslu);
- k **Basilejské úmluvě** o kontrole pohybu nebezpečných odpadů přes hranice států a jejich zneškodňování, ve které se ČR kromě jiného zavázala podporovat prevenci vzniku odpadů (UNEP, Basilej, 1989, ČR přistoupila k úmluvě v roce 1993 a úmluva byla vyhlášena sdělením MZV č. 100/1994 Sb.);
- k **deklaraci konference ministrů životního prostředí** (Sofie 1995), ve které se ČR připojila k výzvě zavést čistší produkci ve velkých a středních podnicích v odvětvích s významným dopadem na životní prostředí nejpozději do roku 2003;
- k dokumentům přijatým na **4. mezinárodní konferenci EHK OSN** (Aarhus, 23. – 25. 6. 1998), vyjadřujícím vůli podniknout konkrétní opatření k dalšímu zlepšování životního prostředí a reagovat na vyvíjející se politickou i ekonomickou situaci adekvátní modifikací procesu „Životní prostředí pro Evropu“;
- k **Rámcové úmluvě OSN o změně klimatu**, která směřuje k podpoře trvale udržitelného rozvoje, a k jejímu **Kjótskému protokolu**, jenž je zaměřen na stanovení kvantitativních redukčních emisních cílů smluvních států u skleníkových plynů a způsobu jejich dodržení (Kjótský protokol ČR podepsala 23. 11. 1998).

Význam čistší produkce při omezování negativního vlivu na životní prostředí zdůraznilo i 6. zasedání Komise OSN pro udržitelný rozvoj (New York, 20. 4. – 1. 5. 1998).

Semináře UNEP o čistší produkci na vysoké úrovni

UNEP klade velký důraz na zavádění čistší produkce. Kromě přípravy Mezinárodní deklarace o čistší produkci to dokládá i pořádání **mezinárodních seminářů o čistší produkci**. Tyto semináře na úrovni vysokých představitelů (high-level seminars) organizuje UNEP každé dva roky ve spolupráci s hostitelskou zemí. Cílem seminářů je výměna zkušeností a periodické zhodnocení dosažených výsledků v oblasti čistší produkce. Semináře jsou pořádány od roku 1990.

V říjnu 2000 se uskutečnil v **Montrealu** již **6. seminář o čistší produkci na vysoké úrovni**, organizovaný UNEP a kanadskou vládou. Semináře se zúčastnilo více než 230 delegátů z 80 zemí, zástupců veřejného i soukromého sektoru a občanské společnosti. Semináře se za Českou republiku zúčastnila čtyřčlenná delegace pod vedením ministra životního prostředí **Miloše Kužvarta**. 6. seminář věnoval

pozornost především provázanosti strategie čistší produkce a udržitelného rozvoje.

Česká republika je díky svým dosavadním aktivitám považována za nejvýznamnějšího aktéra čistší produkce ve středo- a východoevropském regionu. V této souvislosti ministr životního prostředí ČR Miloš Kužvart nabídl panu Klausu Töpferovi, zástupci generálního tajemníka OSN a výkonnému řediteli UNEP, aby se Česká republika stala hostitelskou zemí a uspořádala ve spolupráci s UNEP 7. seminář o čistší produkci v roce 2002 v Praze.

7. seminář o čistší produkci v roce 2002 v Praze

7. seminář o čistší produkci se uskuteční ve dnech **29. – 30. dubna 2002 v Kongresovém centru v Praze**. 28. dubna 2001 v předvečer semináře proběhne **slavnostní podpis Mezinárodní deklarace o čistší produkci** vybranými zástupci podnikové sféry z ČR i zahraničí. Seminář zahájí výkonný ředitel UNEP Klaus Töpfer a ministr životního prostředí ČR Miloš Kužvart.

Semináře se na pozvání UNEP zúčastní celkem asi 300 hostů (z toho 250 zahraničních hostů reprezentujících 100 zemí) z oblasti státní správy, průmyslu a občanské společnosti. Seminář se stane fórem, v jehož rámci má být dosaženo konsensu a navázáno partnerství nezbytné pro podporu politik a strategií trvale udržitelné výroby a spotřeby.

Výstupem semináře bude příspěvek čistší produkce k Světovému summitu o udržitelném rozvoji, který se uskuteční 2. – 11. 9. 2002 v jihoafrickém Johannesburgu. Zvláštní pozornost bude proto věnována přípravě programu a vyhodnocení plnění cílů kapitoly 20 a 30 Agendy 21.

Konkrétní úkoly 7. semináře o čistší produkci jsou následující:

- Zahrnout agendu trvale udržitelné výroby a spotřeby do hlavních rozhodovacích procesů, s cílem zajistit příležitosti pro produktivnější investování a tak přispět ke zdravé budoucnosti – z hlediska hospodářství i životního prostředí.
- Zlepšit fungování tržních mechanismů tak, aby ceny výrobků odrážely environmentální a společenské náklady výrobních procesů a využití a zneškodňování výrobků, a nepodléhaly přímým nebo nepřímým dotacím.
- Využít politické nástroje, technologie a metody řízení na podporu metod zohledňování životního cyklu v trvale udržitelné výrobě a spotřebě – a získat tak tři přínosy: ekonomický, sociální a environmentální.

UNEP zabezpečuje přípravu semináře zejména po odborné stránce (příprava programu, nominace účastníků a komunikace s nimi, příprava podkladových materiálů). Česká strana zajišťuje seminář po organizační stránce. Veškeré místní náklady spojené s uspořádáním semináře hradí MŽP v rámci své rozpočtové kapitoly.

**odbor globálních vztahů MŽP,
odbor strategií MŽP**

(Pozn. red. Tento materiál byl předložen jako informace pro vládu. Odbor strategií MŽP upozorňuje všechny případné zájemce o účast na semináři, že jde o uzavřené expertní jednání, jehož účastníky nominuje UNEP. Veškeré materiály z konference budou dostupné na webových stránkách MŽP i UNEP.)

Sedmá konference smluvních stran Rámcové úmluvy OSN o změně klimatu

Jednání 7. konference smluvních stran Rámcové úmluvy OSN o změně klimatu (COP-7) se konalo ve dnech 29. 10. – 10. 11. 2001 v Marrákeši (Marocké království). Zúčastnilo se ho více než 4400 delegátů ze 172 států a dále zástupci 234 mezivládních, nevládních a dalších pozorovatelských organizací. Jeho základním cílem bylo úspěšně dokončit přípravu technických dokumentů, navazujících na tzv. Bonnskou dohodu, která byla přijata ministry životního prostředí smluvních stran Rámcové úmluvy během 2. části COP-6 v červenci 2001 v Bonnu. Úspěšné dokončení přípravy technických dokumentů je hlavním předpokladem zahájení ratifikace Kjótského protokolu státy Dodatku I a následného vstupu protokolu v platnost u příležitosti Světového summitu o udržitelném rozvoji (Johannesburg, září 2002).

Prezidentem konference byl zvolen **marocký ministr územního plánování, bydlení a životního prostředí Mohamed Elyazghi**, který tak ve funkci nahradil předchozího prezidenta Jana Pronka z Nizozemí. Ministerskou část jednání zahájil ve středu 7. 11. 2001 v zastoupení marockého krále Mohammeda VI. **princ Moulay Rachid**. Během této části jednání byla přednesena řada projevů vedoucích delegací a regionálních či zájmových skupin států. Jelikož Bulharsko koordinovalo ve druhé polovině roku 2001 činnost skupiny CG11, přednesla projev za tuto skupinu států náměstkyně ministryně životního prostředí Bulharska Fathme Iliaz.

Řada **jednání na expertní úrovni** začala v průběhu prvního týdne opět kolabovat, neboť většina států tzv. **umbrella group** v průběhu posledních měsíců **změnila svoje názory na některé klíčové problémy**, ač se zdálo být Bonnskou dohodou vyřešeny. „Vynikaly“ v tom zejména delegace **Kanady, Austrálie a Japonska**, jejichž přístup k řešení technických otázek byl často kvalifikován jako **velmi obstrukční**. I delegace **Ruska** požadovala opětovné „otevření“ problému propadů emisí a jejich hodnocení, což by znamenalo návrat v jednání minimálně o jeden rok zpět. Problém sice znovuotevřen nebyl, nicméně Rusko si v rámci hledání politického konsensu prosadilo téměř dvojnásobnou míru jejich zohlednění. S odstupem několika měsíců, které uplynuly od zásadní změny postoje USA, lze do jisté míry upřímnost USA i ocenit. **Delegace USA** jednání téměř výhradně monitorovala a hlavně nekomplikovala. Bohužel obecné pozitivní proklamace představitelů Kanady, Austrálie, Japonska a Ruska se výrazně odlišují od jejich přístupu k řešení technických otázek, který je veden zcela zřejmou snahou o rozměňování celého procesu. Za této situace není příliš jasné, zda tyto klíčové státy vůbec zahájí a úspěšně završí ratifikační proces Protokolu a umožní tak jeho vstoupení v platnost.

Na jednání byla přijata tzv. **Marrákešská ministerská deklarace**, která považuje změnu klimatu za **zásadní problém** v oblasti životního prostředí a udržitelného rozvoje a Světový summit o udržitelném rozvoji v Johannesburgu v roce 2002 za ojedinělou možnost, jak navrhnout řešení. Má však do značné míry pouze **proklamativní charakter**.

Rovněž byla přijata **Marrákešská dohoda**, která obsahuje soubor dokumentů přijatých COP-7 a textů navržených k přijetí na prvním zasedání COP/MOP-1 (první COP, následující po vstupu Kjótského protokolu v platnost). Jde o dokument, na který by měla navazovat další kola jednání, ovšem za předpokladu, že nebude projevována některými smluvními státy snaha o její zpochybnění a znovuotevření některých otázek.

V rámci Marrákešské dohody byla přijata usnesení o:

- zajišťování kapacit v rozvojových státech, nejméně ekonomicky vyspělých státech a malých ostrovních státech a ve státech s transitní ekonomikou,
- založení expertní skupiny, která bude kontrolovat kvalitu a využívání technologií v rozvojových státech,
- založení adaptačního fondu, do kterého budou přispívat GEF, státy Dodatku II a další státy Dodatku I, pokud to jejich ekonomické podmínky dovolí (týká se transitních ekonomik),
- přijetí doplněné metodiky na provádění inventur a zabezpečení její co nejrychlejší implementace,
- projednání závazné metodiky pro sektor lesnictví a využívání krajiny na COP-9 a o velikosti podílu tohoto sektoru zahrnutého v mechanismech dle čl. 6, 12 a 17 protokolu,
- o dalším vývoji prací na pravidlech mechanismů podle čl. 6, 12 a 17 Protokolu.

Práce na příslušných usneseních ke kontrole plnění Kjótského protokolu dosud **nebyly ukončeny**, a to zejména z důvodů **výrazně obstrukčních postojů** některých delegací. Podle původních návrhů je nutnou podmínkou pro plnění protokolu státy Dodatku I, aby veškeré registrační systémy, způsoby inventur, předávané informace, realizace společných projektů JI a CDM, způsoby provádění emisního obchodování a převody emisních příslušných jednotek zcela **vyhovovaly připravovaným prováděcím předpisům** a aby systém byl **dostatečně transparentní**. Bohužel, řada států se stále snaží vytvořit co nejflexibilnější a co nejméně transparentní prostředí.

Je však třeba mít na zřeteli, že příslušná usnesení přijatá na COP-7 jsou **zcela obecná** a ve velké většině případů pouze **doporučují** COP/MOP-1 přijmout vypracované verze usnesení, ale nikterak je k tomu **nezavazují**. Podle právních analýz řady expertů to tedy znamená, že v principu

může COP/MOP-1 rozhodnout i **proti obsahu dříve připravených a doporučených usnesení**. Vzhledem k vývoji jednání zejména v posledním roce, tuto variantu **nelze** v žádném případě apriori **vyloučit**.

Státy EU a CG11 opětovně vyjádřily svoje odhodlání dokončit ratifikační proces Kjótského protokolu do poloviny roku 2002, přičemž státy EU si stanovily jako termín duben 2002. Jak vyplynulo z vyjádření zástupců některých států CG11, průběh ratifikace nebude zřejmě jednoduchý. Z tohoto pohledu např. komisařka EU M. Walströmová i další členové Komise v soukromých rozhovorech **ocenili přístup ČR, která ratifikovala Kjótský protokol**

25. 10. 2001. České delegaci, kterou tvořili ministr životního prostředí M. Kužvart, T. Chmelík (MŽP), J. Schwippel (MZV) a autor tohoto příspěvku, se při různých příležitostech dostalo za včasnou ratifikaci upřímných poděkování od členů řady delegací na COP-7, včetně představitelů EU.

Úplný text Marrákešské dohody lze nalézt na <http://www.unfccc.int>.

**RNDr. Jan Pretel, CSc.,
vedoucí oddělení změny klimatu
Český hydrometeorologický ústav
a sekce zahraničních vazeb MŽP**

Brusel ocenil česká a moravská města

Ve dnech **26. – 27. listopadu 2001** navštívil **ministr životního prostředí Miloš Kužvart** Brusel. Na pozvání **komisařky Margot Wallströmové** se zúčastnil **zasedání ministrů životního prostředí z oblastí Podunají a Černého moře a Sedmé pravidelné neformální schůzky s ministry životního prostředí kandidátských zemí**, která proběhla ve spojení s výše zmíněným zasedáním.

V průběhu zasedání ministrů životního prostředí (26. listopadu 2001) se projednávala možnost spolupráce v oblasti ochrany vody v regionu Dunaje a v Černomořském regionu. Závěrem prvního dne jednání bylo podepsáno **Memorandum porozumění mezi Dunajskou Komisí a Komisí pro Černé moře a dále společná deklarace ministrů**.

Sedmá pravidelná neformální schůzka s ministry životního prostředí kandidátských zemí, která se konala 27. listopadu 2001, byla zaměřena na diskusi a výměnu informací o aktuálních a budoucích otázkách životního prostředí ve společném zájmu v souvislosti s rozšířením EU, výhodách implementace a vynucování *acquis* v oblasti životního prostředí. Ministři též jednali o přípravě na Světový summit o udržitelném rozvoji v Johannesburgu v září 2002 a o společné strategii pro implementaci rámcové směrnice EU o vodě. Ministrům kandidátských zemí bylo na jednání s komisařkou Wallströmovou ozná-

meno, že budou **pozváni na zasedání Rady ministrů životního prostředí EU**, které se uskuteční 3. 3. 2002 v Madridu již za španělského předsednictví.

Při slavnostním ceremoniálu předala komisařka Wallströmová představitelům měst, která v roce 2001 prokázala výrazné zlepšení kvality životního prostředí, titul „**Město v souladu s požadavky Evropské unie 2000**“ (City Towards European Union Compliance Award). O tuto akci byl značný zájem: přihlášeno bylo 120 měst a za Českou republiku toto ocenění získala již podruhé města **Kladno a Svitavy**. Pozornost se letos soustředila především na implementaci práva EU a na cíle uvedené v 6. akčním plánu pro životní prostředí. Další sedm českých a moravských měst získalo tzv. **sektorové ceny**: Krnov, Ústí nad Labem a Třebíč za implementaci environmentálního práva, Hodonín a Rumburk za informace a výchovu v oblasti životního prostředí, Odry za integraci aspektů ochrany životního prostředí do sektorových politik a Prachovice za kvalitní nakládání s vodami. Za ovzduší nezískalo cenu žádné české město. Komisařka Wallströmová zdůraznila, že získat obce je pro proces přibližování k EU velice důležité, neboť většina environmentální legislativy se bude implementovat i na místní úrovni řízení a navíc právě zde budou zapotřebí největší investice.

Pla

Vláda schválila odprodej plynárenských zařízení

Koncem října předložil ministr Kužvart vládě materiál o odprodeji plynárenských zařízení v majetku obcí, vybudovaných s podporou Státního fondu životního prostředí. Tato zařízení by měla být odprodána distribučním společnostem, čímž by se mimo jiné zvýšila hodnota jejich privatizovaného majetku. Obce mají o odprodej zájem mimo jiné proto, že jsou pod tlakem velkých plynářů; ti hrozí, že jim nebudou pouštět plyn z vysokotlakých rozvodů do jejich přípojek. Navíc díky novému systému tvorby obecních rozpočtů mají obce často snížený příjem a tudíž nemají na splácení půjček SFŽP. Na severní Moravě je např. 58

žádostí od obcí, přičemž výše dotace zde činila skoro čtvrt miliardy korun. SFŽP by z celé akce měl získat 1 - 2 mld. Kč právě od distribučních společností. Peníze tak zůstanou životnímu prostředí, navíc se navýší privatizační hodnota distribučních společností a vyjde se vstříc obcím. Obce získaly finance na plynofikaci za výhodnějších podmínek než běžné podnikatelské subjekty. O tom, že by distribuční společnosti vrátily SFŽP poskytnuté dotace, se však neuvažuje. Akce by měla i vylepšit finanční bilanci SFŽP, které nyní různé subjekty dluží miliardu korun.

Pla

Posouzení vlivů silničního okruhu kolem Prahy v úseku Ruzyně - Březiněves provází zbytečná hysterie

Po rozeslání pozvánek na veřejné projednání dokumentace a posudku o vlivech staveb 518 a 519 silničního okruhu kolem Prahy mezi Ruzyní a Březiněvsi, které MŽP svolalo na 6. 12. 2001 do auly Vysoké školy zemědělské v Suchdole, spustili představitelé hlavního města Prahy a městské části Prahy 6 tiskovou i korespondenční kampaň, obviňující ministerstvo životního prostředí z manipulace veřejným míněním a ovlivňování výsledků posouzení.

Ty podle nich spočívaly ve volbě místa konání veřejného projednání právě v Suchdole, jehož obyvatelé mohou být dotčeni v případě rozhodnutí pro variantu „J“. Z toho představitelé samospráv hlavního města a Prahy 6 vyvodili, že MŽP chtělo na veřejném projednání získat převahu zastánců varianty Ss a prosadit ji proti vůli a potřebám hlavního města.

Proti takové interpretaci volby místa konání se MŽP musí ohradit. Dokumentace a posudek o vlivech na životní prostředí těchto dvou staveb vyhodnocuje **pět variant umístění** a díky tomu se **bezprostředně dotýká 35 obcí, nejen Prahy**. Většina z nich leží na území Středočeského kraje a je od centrální Prahy vzdálena více než Suchdol. Místo veřejného projednání v Suchdole leží v těžišti dotčených obcí a městských částí Prahy a optimálně splňuje podmínku stejné dostupnosti pro občany dotčených obcí.

Kdyby si představitelé Prahy přečetli dokumentaci a posudek, které byly předmětem veřejného projednání, a nereagovali spíše podle novinových článků, zjistili by, že postup MŽP byl naprosto korektní a v souladu se zákonem č. 244/1992 Sb. a že **ministerstvo nelze obvinít z prosazování některé z variant**. Naopak MŽP a environmentální hnutí byla konfrontována v minulosti se situací, kdy s odvoláním na schválený územní plán hlavního města Prahy ani investor – ŘSD Praha, ani orgány města nepředkládaly do posouzení vlivů tohoto úseku silničního okruhu varianty a snažily se prosadit variantu „J“ jako **jedinou možnou**, ačkoliv přinejmenším dosud formálně platný územní plán velkého územního celku pražské a středočeské sídelní regionální aglomerace obsahoval řešení jiné a územní plán Prahy byl schválen v rozporu s ním. MŽP proto trvalo v souladu s posláním procesu EIA na **porovnání více variant**. Ne proto, aby prosadilo jinou variantu než „J“, ale aby byl vůbec naplněn účel a smysl celého procesu posuzování.

Posudek vypracovaný **nezávislým expertním týmem**, který byl spolu s dokumentací předmětem veřejného projednání, navrhuje v závěrečné části ministerstvu životního prostředí vydat stanovisko, které vyloučí tři z posuzovaných pěti variant a do územního a stavebního řízení připustí jako podmíněčně možné dvě varianty – „Ss“ a „J“ s tím, že z hledisek ochrany přírody, obyvatel Suchdola a dlouhodobých zájmů na rozvoji Prahy i přilehlé části Středočeského kraje **považuje za lepší variantu Ss, zejména pokud by byla kombinována s dalším**

mostem přes Vltavu v severní části města, jak předpokládá územní plán hlavního města (tak jako tak). Současně však **připouští a stanovuje podmínky i pro variantu „J“**, která slibuje větší ochranný efekt před nepříznivými účinky dopravy ve vnitřní Praze, je lépe projekčně připravená a reflektuje lépe situaci, že na dva mosty současně prostě stát ani město Praha nebudou mít prostředky a problém je třeba naléhavě řešit.

Již je zřejmé, že o výběru konečné varianty **nelze jednoznačně rozhodnout jen podle environmentálních kritérií**. I u nich záleží výběr na tom, zda se větší váha přisoudí ochraně většího počtu obyvatel, nebo ochraně přírody. MŽP může pouze **upozornit správní úřady na environmentální důsledky** spojené s realizací obou nejlepších variant a pro obě **stanovit podmínky**, ošetřující co nejlépe ochranu životního prostředí. Tíha **konečného rozhodnutí** je však na orgánech, které povedou **řízení o umístění staveb a jejich povolení**. Teprve v nich se rozhoduje o právech a povinnostech účastníků řízení a zvažují se další okolnosti a podmínky. EIA má charakter pouze **expertního podkladu** pro toto řízení. Je na příslušných stavebních úřadech, jak tento odborný podklad využijí při svých správních řízeních a rozhodnutích a při formulování jejich podmínek. Tyto orgány také ovšem **přebírají plnou odpovědnost za důsledky těchto rozhodnutí**, včetně těch, které vyplynou z případného nerespektování stanoviska MŽP o posouzení vlivů na životní prostředí, až bude vydáno. Nic víc, nic méně. Do ukončení veřejného projednání a vydání stanoviska MŽP jsou projednávány dokumenty stanovisky investora, zpracovatele dokumentace EIA a zpracovatele posudku, kteří nejsou pracovníky MŽP. Tato stanoviska proto **nelze podsouvat MŽP**. Každý měl možnost své stanovisko v procesu posuzování vlivů těchto staveb uplatnit a MŽP je povinno vážit, zda přináší do hodnocení nějaké nové, dosud neproověřené impulsy a zabývat se jím v kontextu ostatních získaných informací.

Stanovisko MŽP však bude sděleno až **na konci celého zákonného procesu** a vše předtím jsou pouhé spekulace. Proto byla i hysterie kolem místa konání veřejného projednání zcela zbytečná.

*Ing. arch. Martin Říha,
ředitel odboru posuzování
vlivů na životní prostředí MŽP*

Zákon o ochraně ovzduší a o změně některých zákonů

Důvodem pro přípravu nového, od roku 1991 v pořadí již druhého zákona o ochraně ovzduší, je především nutnost harmonizace právních předpisů v oblasti životního prostředí s předpisy ES v souvislosti s přípravou vstupu České republiky do Evropské unie. Návrh zákona transponuje zhruba 35 právních předpisů ES. Rozhodnutí, že půjde o nový zákon, padlo v roce 1999 po screeningu v Evropské komisi a bylo motivováno zjištěním, že změny, ke kterým dojde, budou díky transpozici mnohých předpisů rozsáhlé. Základním cílem zákona, mimo transpoziční povinnosti, je především:

- zlepšení kvality ovzduší na územích s překračováním imisních limitů a udržení kvality ovzduší tam, kde je dobrá – **na rozdíl od předchozího zákona jsou imisní limity závazné pro rozhodování orgánů ochrany ovzduší** a nejsou určeny pouze k hodnocení
- řízení kvality ovzduší pomocí **národních emisních stropů a imisních limitů. Splnění imisních limitů a zejména emisních stropů znamená zároveň splnění části závazků mezinárodních smluv**
- další snižování objemu vypouštěných znečišťujících látek u zdrojů znečišťování do ovzduší zajištěné realizací **nových emisních limitů na zdrojích, kterými jsou zvláště velké spalovací zdroje, zdroje tekavých organických látek a spalovny odpadu**
- **snižování výroby, dovozu, vývozu a používání látek ohrožujících nebo poškozujících ozónovou vrstvu Země, podobně i omezování spotřeby materiálů, uvolňujících tekavých organické látky**
- **snižování množství látek nepříznivě ovlivňujících klimatický systém Země v souladu s ratifikací Kjótského protokolu ČR**
- **plnění mezinárodních závazků v oblasti ochrany ovzduší, ochrany ozónové vrstvy a klimatického systému Země (Evropská unie, Konvence o dálkovém přenosu znečištění ovzduší, Montrealský protokol, Kjótský protokol)**
- ochrana životního prostředí před světelným znečištěním.

Návrh právního předpisu obsahuje:

Právní úpravu ochrany ovzduší, ozónové vrstvy Země, ochranu klimatického systému Země, ochranu před světelným znečištěním a novely některých souvisejících zákonů, jako je např. zákon o technických požadavcích na výrobky a zákon o ochraně veřejného zdraví. Zařazením části o ochraně klimatického systému Země do tohoto návrhu zákona se Česká republika přiřadila mezi několik málo států, které si uvědomují nejen důležitost ochrany v této oblasti, ale i potřebu její legislativní úpravy.

Návrh zákona předpokládá **oproti současné právní úpravě v oblasti ochrany ovzduší a ozónové vrstvy Země řadu změn, ze kterých poukazujeme zejména na zajištění souladu s ostatními zákony v oblasti životního prostředí včetně návrhu zákona o integrované prevenci a omezování znečištění, o integrovaném registru znečišťování a o změně některých zákonů a na zdokonalení systému nástrojů orgánů ochrany ovzduší v návaznosti na probíhající reformu územní veřejné správy.**

Dne 7. 11. 2001 ukončil výbor pro veřejnou správu, regionální rozvoj a životní prostředí Poslanecké sněmovny rozpravu nad návrhem zákona o ochraně ovzduší a o změně některých zákonů a **doporučil jeho projednání a schválení ve znění komplexního pozměňovacího návrhu** zveřejněného jako usnesení č. 266 jmenovaného výboru. Druhé čtení zákona v PS Parlamentu proběhlo dne 28. listopadu.

Lze konstatovat, že komplexní pozměňovací návrh **z velmi podstatné části vede k věcnému zdokonalení** zákona, vyvolanému především přijetím nových právních předpisů ES, a přispívá k legislativně-technickému zpřesnění některých míst zákona. Jako příklad uvádíme novelu Směrnice Evropského parlamentu a Rady o omezení emisí do ovzduší z velkých spalovacích zdrojů, která byla již schválena Evropským parlamentem a Radou a je publikována Úředním věstníkem ES (Official Journal of the EC) 80/2001 a 81/2001. **Některé úpravy jsou navrženy v důsledku uplatnění pozměňovacích návrhů z řad poslanců, veřejnosti a některých zájmových svazů.**

Nejvýznamnější, filosofickému záměru Ministerstva životního prostředí nevyhovující pozměňovací návrhy k zákonu o ochraně ovzduší podané ve druhém čtení v PS Parlamentu 28. listopadu 2001:

1. Zrušení poplatků za znečišťování ovzduší

Poplatky za znečišťování ovzduší jsou v obecné rovině aplikací principu „znečišťovatel platí“ v oblasti ochrany ovzduší, podle kterého je znečišťovatel odpovědný za náklady, které jeho výrobou společnosti vznikly. Poplatky jsou využívány ke zlepšení životního prostředí zejména v komunální sféře. Evropskou unií je existence poplatků vnímána pozitivně v souladu s Bílou knihou EU, která použití poplatků doporučuje. V ostatních oborech ochrany životního prostředí je tento princip bez diskusí přijímán (voda, odpady).

2. Zrušení emisních limitů pro spalování a spalování odpadů

Jeden pozměňovací návrh navrhl vypuštění emisních limitů pro spalování a spalování odpadů do r. 2005. Toto řešení je naprosto nepřijatelné a zcela v rozporu s platnou směrnicí EU 94/68. Bezpečné spalování odpadů je jedním z rozhodujících předpokladů vstupu do EU, tento fakt je v rozporu i s platnými českými předpisy, limitujícími emise dioxinů a dalších nebezpečných látek.

Naštěstí další přednesené pozměňovací návrhy situaci vrací zpět do souladu s EU.

3. Vypuštění právní úpravy k omezování emisí pachových látek

Pachové látky představují v ovzduší zjevné zhoršení jeho kvality a zároveň jsou nejčastějším předmětem stížností obyvatel, dosud těžko řešitelných. Zákon obsahuje povinnosti a požadavky na technickou ochranu proti emisím zápachajících látek. Metodika objektivizace zápachu je jasně daná a vychází z evropských norem.

Dosavadní legislativa neumožňovala problém řešit.

4. Vypuštění měření a technické kontroly některých malých zdrojů znečištění ovzduší

Malé spalovací (stacionární) zdroje jsou v současnosti vedle mobilních zdrojů nejvýraznějším fenoménem znečišťování ovzduší včetně zatěžování kouřem. Ve stávající legislativě není tento problém dosud ošetřen. Spálí se zde polovina veškerého vytěženého hnědého uhlí (15 milionů tun) a jsou, vedle pachů, nejčtenější příčinou stížností.

V zákoně navržené opatření se netýká domácích kotlen v soukromých objektech, tj. v rodinných domech, bytech a stavebách pro individuální rekreaci.

Tímto pozměňovacím zásahem by došlo k nežádoucí redukci původního záměru MŽP. Vyšší péče o malé spalovací zdroje přinese podstatné snížení jak emisí, tak i spotřeby paliva.

Předkladatelé zákona zapracovali do jeho návrhu povinnost pro provozovatele malých spalovacích zdrojů provozovaných při podnikatelské činnosti zajistit 1x za dva roky autorizované měření účinnosti spalování a množství vypouštěných látek u těchto zdrojů po vzoru vyspělých průmyslových zemí (Rakouska, Německa a dalších). Poplatek za autorizované měření se předpokládá v řádu stokorun.

5. Vypuštění autorizace k provozování spaloven

MŽP s tímto záměrem nesouhlasí. Z hlediska transpozice práva by šlo o závažnou situaci, neboť by nebyla transponována příslušná ustanovení směrnice ES, předepisující účast způsobilé a pověřené fyzické osoby a specifických nároků na ni, odpovídající za provoz spalovny.

6. Dostupnost informací

Další z pozměňovacích návrhů ze dne 28.11. navrhuje poskytovat informace o schvalovacích a povolovacích řízeních ve věcech umístění a staveb zdrojů včetně spaloven pouze tehdy, jsou-li vyžádány veřejností. To předpisy ES nepřipouští a kladou důraz na stoprocentní informovanost občanů o stavbách a činnostech zdrojů znečišťování ovzduší ze strany orgánů veřejné správy.

7. Změna zákona 258/2000 Sb. „O veřejném zdraví“ – vypuštění požadavku omezování hluku z dopravy v intravilánech obcí

MŽP s tímto požadavkem nesouhlasí. Pozměňovací návrh se dotýká zákona v legislativní působnosti Ministerstva zdravotnictví, jehož názor je významný. Úpravou podle tohoto návrhu by došlo k tomu, že nad hlukem z pozemních komunikací v obcích nebude vykonávána státní kontrola, tj. hluk v obcích nebude limitován, měřen a kontrolován, a to ani správcem komunikace, ani orgánem státu. Zabránila by hygienikům v plnění povinnosti chránit lidské zdraví včetně znemožnění jejich práce v územním a stavebním řízení.

Veškeré tyto nástroje, včetně emisních a imisních limitů, spolu navzájem souvisejí a doplňují se tak, aby bylo možno účelně posuzovat a řídit kvalitu ovzduší.

K návrhu zákona se předpokládá přibližně 10 prováděcích právních předpisů, přičemž závazné imisní limity, emisní limity a další podmínky provozování stacionárních zdrojů znečišťování ovzduší budou stanoveny nařízením vlády.

Vzhledem k posunu při projednávání zákona se počítá s jeho účinností od 1. 7. 2002.

(z materiálů tiskového oddělení MŽP)

Sněmovna schválila zákon o integrované prevenci znečištění

Dne **11. 12. 2001** Poslanecká sněmovna schválila dlouho očekávaný **zákon o integrované prevenci znečištění (IPPC)**, a to včetně práva na informace o toxických látkách v tzv. **integrovaném registru znečišťování**.

O integrovaný registr se do poslední chvíle sváděl tuhý boj, neboť představitelé průmyslu se snažili zabránit nutnosti publikovat informace o tom, kolik škodlivin vypouštějí do životního prostředí. Nyní záleželo ještě na tom, v jaké podobě projde zákon Senátem Parlamentu ČR a na podpisu prezidenta ČR.

V jiných bodech vyšla Sněmovna požadavkům Svazu průmyslu a dopravy ČR na změny v zákoně vstříc. Zajímavé je, že pro přijetí zákona hlasoval i Václav Klaus (na rozdíl od většiny svých kolegů z ODS).

Přijetí integrovaného registru znečišťování tak, jak byl navržen ve vládní předloze zákona, podpořily nejen ekologické organizace, ale např. i Komise pro životní prostředí Akademie věd ČR. „*Znečištění životního prostředí chemickými látkami (často i toxickými pro živé organismy) se stalo jedním z nepříjemných průvodních jevů současnosti*“,

napsali významní čeští vědci ve svém stanovisku. „*Nemusí však jít o jev nutný. Mnohdy by včasné informace o přítomnosti toxických látek například v odpadech anebo o potenciálních (skrytých) únicích napomohly předejít havarijním stavům s neblahými důsledky pro životní prostředí a zdraví lidí. Spojené státy americké proto jako nástroj včasné informace o přítomnosti toxických látek a prevence havárií zavedly v osmdesátých letech 20. století jednotný informační systém o tocích chemických látek v průmyslu - tzv. Toxic Release Inventory, a zároveň jej učinily veřejně přístupným.*

Tento informační nástroj se osvědčil - množství škodlivin unikajících do životního prostředí se několikanásobně snížilo a průmyslové podniky zároveň ušetřily peníze za unikající suroviny, protože mohly například včas odhalit potenciální vady technologií anebo využít látky, které jiné závody produkovaly jako odpadní. Evropské státy (například Holandsko, Velká Británie, Švédsko a další) zavedly proto podobné systémy“, napsali vědci.

O zákonu budeme podrobněji informovat v příštích číslech Zpravodaje.

Pla

Pravidelná zpráva Evropské komise o pokroku České republiky směrem k přistoupení 2001 v oblasti životního prostředí

Dne 13. listopadu 2001 zveřejnila Evropská komise další, v pořadí již čtvrtou Pravidelnou zprávu o pokroku České republiky směrem k přistoupení (dále jen „Zpráva“); analogické zprávy zveřejnila Komise i pro ostatních 12 kandidátských zemí. Současně Evropská komise, podobně jako v minulém roce, zveřejnila souhrnný dokument pod názvem „Dosažení úspěchu při rozšíření – strategický dokument“, který shrnuje celý proces rozšíření EU o 13 kandidátských zemí a stanoví další kroky v tomto procesu. Zpráva byla předložena summitu Evropské unie v Laeken v prosinci 2001 spolu s návrhem usnesení Evropské rady. Současně bylo publikováno i nové Přístupové partnerství 2001 pro jednotlivé kandidátské země, které obsahuje soubor prioritních kroků v jednotlivých oblastech.

Zpráva hodnotí období od zveřejnění minulé pravidelné zprávy (listopad 2000) do 30. září 2001 a vychází z podkladu, který jí Česká republika předložila. Zpráva hodnotí, jak kandidátské země reagovaly na závěry Zprávy minulé a jak naplňují Přístupové partnerství.

Obecná charakteristika hodnocení České republiky ve Zprávě

Celá zpráva je velmi obsáhlá, má 124 stran a celkově vyznívá pro Českou republiku pozitivně, a to jak samostatně, tak v porovnání s předchozími roky. Problémy, na které Zpráva upozorňuje, je možno brát jako návod k uskutečnění zbývajících kroků, které Evropská komise považuje za prioritní před tím, než bude ČR do Evropské unie přijata. Ani letošní Zpráva **neobsahuje datum**, kdy by Česká republika a ostatní kandidátské země měly či mohly do Evropské unie vstoupit – to závisí výhradně na postupu v procesu vyjednávání, na němž je zveřejňování zpráv Komise zcela nezávislé. O vstupu do Evropské unie rovněž nebude rozhodovat Evropská komise, ale jednotlivé členské státy prostřednictvím vnitrostátní ratifikace a Evropský parlament (rovněž ratifikací).

V oblasti **přijímání legislativy** Zpráva upozorňuje na určité zpomalení přijímání zákonů oproti minulému hodnocenému období (ze 132 na 94), ještě výraznější u zákonů souvisejících s EU (ze 79 na 27), a uvádí, že dosud nebyl využit zrychlený proces pro přijímání „evropských“ zákonů. Zde je vhodné uvést, že tento postup byl využit v případě návrhu na ústí EIONET na podzim 2001, tedy po hodnoceném období; ČR se bude na práci Evropské agentury pro životní prostředí (EEA) podílet od 1. ledna 2002.

Politická kritéria: Zpráva kritizuje, že dosud nedošlo k přijetí zákona o státní službě z důvodu nedostatku politického konsensu v Parlamentu. Zpráva naopak kvituje některé kroky v této oblasti učiněné – zřízení odboru státní správy při Úřadu vlády, přijetí kodexu etiky zaměstnanců ve státní správě a vytvoření Ústavu pro státní správu jako vzdělávací instituce. Zpráva pozitivně hodnotí ustavení krajů a obsazení jejich orgánů v návaznosti na krajské volby na podzim 2000, upozorňuje však na některé nevyřešené otázky, zejména financování. Uznává pokrok dosažený v oblasti soudnictví, zdůrazňuje však

potřebu dalších kroků. Pripomíná trvající nedostatky v boji proti korupci, související mj. s dosud nepřijatým zákonem o civilní službě. Přes další kroky směrem ke zrovnoprávnění menšin, zejména Romů, vyzývá Zpráva k další systematické práci v této oblasti.

Ekonomická kritéria: Zpráva si

všimá zlepšování ekonomické situace, signalizovaného zvyšováním HDP v roce 2000 a v prvním pololetí 2001, a dále fungující tržní ekonomiky, zlepšování transparentnosti veřejných financí a zahraničních investic. Podle Zprávy nejsou uspokojivé výsledky v oblasti strukturálních reforem – rostoucí deficit státního rozpočtu a veřejných dluhů, rostoucí deficit běžného účtu – standardu kupní síly (vůči Evropské unii se nepřibližuje, zůstává na 60% průměru EU), ekonomické kriminality a nezaměstnanosti. Smíšené výsledky pak Zpráva spatřuje v oblasti dohledu nad bankovním sektorem a restrukturalizace podniků.

Schopnost převzít závazky vyplývající z členství: Přestože celkově zpráva hodnotí pokrok v přejímání *acquis* pozitivně, dílčí nedostatky jsou spatřovány v celé řadě kapitol (např. ve volném pohybu, ekonomické a měnové unii, daních, dopravě, průmyslu, ekonomické a sociální soudržnosti, zemědělství, životním prostředí, spravedlnosti a vnitru). Bez zásadních problémů jsou oblasti soutěže, práva společností, telekomunikací, energetiky, celní unie, finanční kontroly. Správní kapacity se podle Zprávy zlepšují, je však zapotřebí další úsilí v oblastech zemědělství, životního prostředí, regionální politiky a hraničních kontrol.

Zpráva rovněž hodnotí **využívání komunitární pomoci** kandidátskými zeměmi. V oblasti životního prostředí zmiňuje význam ukončených a probíhajících twinningových projektů, jakož i realizaci projektu ISPA pro Brno a přípravu grantového schématu pro obnovu lesů poškozených kyselými dešti. Zpráva chválí zlepšení a urychlení přípravy projektů Phare, zdůrazňuje však potřebu administrativního zázemí pro přípravu projektů pro předvstupní i standardní fondy Evropské unie.

Porovnání jednotlivých kandidátských zemí

Ačkoliv Evropská komise klade důraz na to, že není možno porovnávat jednotlivé země podle znění Zprávy, je možno z jejího znění vyvodit některé

obecné závěry a priority Evropské unie. Z porovnání hodnocení příprav v oblasti životního prostředí lze dovodit mimo jiné následující závěry:

- ve většině zemí již pokročila příprava transponující legislativy a tato část aproximace již není středem pozornosti Evropské unie (výzvy k urychlení transpozice se však nadále objevují, u některých zemí obecně, u ostatních pak ve vztahu ke specifickým předpisům);
- středem pozornosti je zajištění správné implementace, zejména vytvoření odpovídajících správních struktur, jejich adekvátní obsazení, proškolení, provázanost a spolupráce na centrální i vertikální úrovni a efektivní prosazování práva;
- Zpráva v několika případech upozorňuje na potřebu zajištění dostatečných finančních prostředků pro investice v životním prostředí tak, aby byly naplněny praktické požadavky předpisů ES;
- význam přijetí zákonů o posuzování vlivů na životní prostředí v některých zemích (důležitost z hlediska financování z programů Evropské unie)

Zhodnocení závěrů Zprávy v kapitole Životní prostředí

Pokud nahlédneme na celkové zhodnocení kapitoly ve Zprávě, objevující se vždy na začátku každé kapitoly, letošní hodnocení „**good progress**“ (velký pokrok) je oproti loňskému „**some progress**“ (určitý pokrok) a předloňskému „**very limited progress**“ (velmi omezený pokrok) určitě dobrým znamením a potvrzením toho, že se MŽP daří plnit ambiciózní legislativní plán a přes určité „hluché období“ přijímání nových zákonů v uplynulých letech (1999, 2000) je nyní velmi reálné, že se sladění legislativy s EU do konce roku 2002 podaří.

Zpráva zvláště **vyzdvihuje některé dosažené úspěchy**, které jsou pro EU významné:

- přijetí zákona o posuzování vlivů na životní prostředí (význam z hlediska komunitární pomoci);
- rozhodnutí o vymezení celého území ČR jako citlivé oblasti podle směrnice o čištění městských odpadních vod (význam pro přechodné období);
- přijetí zákona o vodách a zákona o odpadech (rámcové předpisy v těchto oblastech);
- navýšení počtu inspektorů v České inspekci životního prostředí (důraz na prosazování práva ES).

V oblasti implementace, provádění předpisů ES v praxi, zpráva používá hodnocení „**some progress**“ (určitý pokrok), přičemž oceňuje funkčnost dnes již tradičních institucí ochrany životního prostředí v ČR, jakož i dobrou úroveň monitoringu a technické infrastruktury. Zpráva však vyzývá, aby ČR věnovala pozornost dalšímu zkvalitnění práce těchto institucí, vzhledem k reformě veřejné správy a nové dělbě kompetencí a vzhledem k novým požadavkům, které v souvislosti se vstupem do EU vzniknou.

Zpráva **upozorňuje na některé otevřené otázky**, kterými by se měla ČR v oblasti životního prostředí zabývat:

- dosažení plné slučitelnosti zákona o vodách s novou rámcovou směrnicí o vodní politice Společenství (z konce roku 2000);
- definiční odchylka v zákoně o odpadech (již je ošetřeno prostřednictvím novelizace zákona o odpadech zákonem o obalech);

- potřeba dokončení transpozice v oblasti ochrany ovzduší, průmyslového znečištění a ochrany přírody;
- snížení celkového množství investic do životního prostředí v roce 2000 (1,04 % oproti 2,4 % v polovině 90. let);
- posílení spolupráce a koordinace institucí ochrany životního prostředí na ústřední úrovni a s ostatními úrovněmi veřejné správy, odstranění duplicit a kompetenčních nejasností;
- vertikální provázání institucí životního prostředí při reformě veřejné správy;
- integrace povolování emisí do životního prostředí (vazba na IPPC);
- potřeba posílení monitorovacích kapacit v oblasti kvality vody, zejména podzemních vod;
- potřeba personálního posílení inspekční činnosti a zvýšení udělovaných sankcí, které nemají silný penalizující účinek.

Problémy identifikované Komisí jsou již velmi konkrétní, jsou vesměs známé a nijak nás nepřekvapují. Naprostá většina z nich je pokryta legislativním plánem, Implementačním plánem nebo jinými dokumenty. Vážnějším problémem, který lze jen obtížně vyřešit z pozice MŽP, je **pokles výdajů na životní prostředí**; značné veřejné i soukromé prostředky však byly vynaloženy v 90. letech a předpokládá se, že se vstupem v účinnost nyní přijímané legislativy výdaje na ochranu životního prostředí opět vzrostou. Naprosto správná jsou varování směřovaná k provázání institucí ochrany životního prostředí v rámci reformy veřejné správy; i tento proces je již delší dobu kontrolován a vzájemná komunikace všech účastníků tohoto procesu by měla zajistit potřebnou kvalitu nových institucí po dokončení reformy.

Závěr

Pravidelná zpráva 2001 se při celkově pozitivním zhodnocení úsilí ČR v této oblasti zaměřuje na soubor několika konkrétních otevřených otázek, které zbývá dořešit k úspěšnému završení procesu aproximace v oblasti životního prostředí. Z jejího znění vyplývá, že za předpokladu pokračování nastoupeného trendu a věnování pozornosti nastoleným otázkám bude možno v roce 2002 ukončit vyjednávání o členství ČR v Evropské unii.

Vyjednávání v kapitole Životní prostředí bylo již předběžně uzavřeno v červnu 2001. I to se projevilo na dobrém hodnocení ve Zprávě, na němž mají významný podíl všichni, kdo se na procesu přibližování k Evropské unii v životním prostředí podílejí – nejen četní úředníci Ministerstva životního prostředí a jeho podřízených organizací, ale též ostatní resorty, jiné úřady, zástupci průmyslové sféry i nevládních organizací.

Další pravidelná zpráva na podzim 2002 vyhodnotí, jak byly letošní cíle naplněny. Je proto nutné se těmto úkolům systematicky věnovat a zajistit do maximální možné míry jejich splnění, aby dobrý kredit přípravy na vstup do EU v oblasti životního prostředí zůstal zachován.

JUDr. Jan Dušík,
ředitel odboru evropské integrace MŽP

Překlad kapitoly 22: Životní prostředí Pravidelné zprávy (pracovní překlad autora)**Kapitola 22: Životní prostředí**

Od poslední Pravidelné zprávy učinila Česká republika velký pokrok co se týče transpozice environmentálního acquis. Určitého pokroku bylo také dosaženo vzhledem k posilování správních kapacit.

Aktualizovaná Státní politika životního prostředí, přijatá vládou v lednu 2001, usiluje o uplatnění **integrace životního prostředí do ostatních politik**. Program vychází z 6. akčního programu pro životní prostředí a představuje základ pro chystanou Národní strategii trvale udržitelného rozvoje.

Co se týče **horizontálních předpisů**, přijetí zákona o posuzování vlivů na životní prostředí, jehož cílem je plná transpozice acquis s výjimkou nové směrnice Společenství o strategickém posuzování vlivů na životní prostředí, v březnu 2001 představuje významný pokrok. Nový zákon o posuzování vlivů na životní prostředí vstoupil v účinnost v lednu 2002. Ve vztahu k **civilní ochraně** přijala vláda sekundární předpisy, které provádějí zákon o krizovém řízení. Vyhlášky vstoupily v účinnost v listopadu 2000 a v lednu 2001.

V oblasti **kvality ovzduší** byl dosažen určitý pokrok v rámci přijetí zákona o podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích, který vstoupil v účinnost v červenci 2001. Zákon směřuje ke sladění českého práva s acquis týkajícím se jakosti benzínu a nafty.

Co se týče oblasti **nakládání s odpady**, přijetí zákona o odpadech v květnu 2001 poskytuje právní rámec pro reformu současného systému nakládání s odpady. Zákon vstoupil v účinnost v lednu 2002. Dále byly přijaty sekundární předpisy týkající se kvót pro opětovné využití a recyklaci obalového odpadu a inventarizace zařízení vztahujícího se k PCB/PCT.

V oblasti **kvality vody** byly v červenci 2001 přijaty nové zákony o vodách a o vodovodech a kanalizacích, které směřují ke sladění s požadavky všech vodních předpisů ES. Dále česká vláda rozhodla o vyhlášení celého území jako citlivé oblasti pro čištění odpadních vod, což je důležitým krokem.

V oblastech **ochrany přírody, průmyslového znečištění a řízení rizik a jaderné bezpečnosti a radiací** ochrany nebyl během posledního roku zaznamenán zvláštní pokrok v transpozici předpisů.

V oblasti **chemických látek a geneticky modifikovaných organismů** vstoupila v účinnost řada prováděcích vyhlášek stanovujících technické podmínky a kategorie rizik pro používání GMO. Tyto vyhlášky se zejména vztahují k zákonu o geneticky modifikovaných organismech a produktech, který vstoupil v účinnost v lednu 2001. Rovněž byly přijaty vyhlášky vztahující se k nakládání s chemickými látkami.

V oblasti **hluku** vstoupilo v červenci 2001 v účinnost nařízení vlády o emisích hluku. Toto nařízení však nezahrnuje nové acquis v této oblasti.

Vláda přijala aktualizované **implementační plány pro jednotlivé směrnice**, které berou v úvahu dosažený pokrok. Dále byly vládou přijaty **investiční strategie** pro některé předpisy v oblasti vody a odpadů. **Investice** v oblasti životního prostředí v roce 2000 poklesly na přibližně 20,3 miliard Kč (0,6 miliardy €), což odpovídá 1,04 % HDP. V roce 2000 Státní fond

životního prostředí investoval do životního prostředí 2,8 miliardy (81,5 milionu €), zejména do projektů v oblasti znečištění vod a ovzduší.

Co se týče **správních kapacit** na ústřední úrovni, Ministerstvo životního prostředí zřídilo v dubnu 2001 v souladu se směrnicí o podávání zpráv meziresortní komisi pro podávání zpráv. V roce 2000 byl počet zaměstnanců Ministerstva navýšen o 38 osob na celkových 511 zaměstnanců. Správní reforma, zejména vytvoření 14 krajů od ledna 2001, bude mít v oblasti životního prostředí významné dopady vzhledem k převodu kompetencí na kraje a obce. V uplynulém roce bylo na krajské úřady převedeno 50 osob z Ministerstva životního prostředí a 19 z okresních úřadů. Celkem v odborech životního prostředí krajských úřadů pracuje v průměru pět osob.

Prosazování environmentálních předpisů je do značné míry zajišťováno Českou inspekcí životního prostředí (ČIŽP), která přijala další zaměstnance za účelem posílení své inspekční kapacity. Bylo zaměstnáno přibližně 60 nových inspektorů, čímž se celkový počet zvýšil na 465. V roce 2000 Inspekce provedla 18 500 šetření a udělila pokuty ve výši 2,15 milionů €. Každé regionální pracoviště ČIŽP nyní zaměstnává nejméně jednoho právníka se vzděláním v oblasti právních postupů, které je nutno dodržovat při ukládání pokut.

Státní úřad pro jadernou bezpečnost (SÚJB), ústřední správní úřad pro státní správu a dohled v oblasti jaderné energetiky a radiální ochrany, přijal 13 nových zaměstnanců v roce 2000 a 10 v roce 2001 (viz kapitola 14: energetika)

Celkové zhodnocení

Česká republika učinila **velký pokrok** při přijímání evropské legislativy. Za velký pokrok se považuje schválení důležitých rámcových a horizontálních předpisů, včetně zákona o posuzování vlivů na životní prostředí, zákona o odpadech a zákona o vodách. Nicméně některá ustanovení nově přijatého zákona o odpadech a zákona o vodách musí být uvedena do souladu s environmentální legislativou ES.

V zájmu zajištění plné slučitelnosti s evropskou legislativou bude nutné přijmout a implementovat další důležité předpisy v oblastech ochrany ovzduší, průmyslového znečištění a managementu rizik a ochrany přírody. Navíc existují patrné nedostatky v sekundární legislativě, která zajišťuje opatření pro implementaci a vynucování.

Aktualizované implementační plány pro jednotlivé směrnice a investiční strategie musí být vypracovány na základě tzv. bottom-up rozboru, včetně údajů týkajících se míry slučitelnosti s legislativou ES a podrobných implementačních opatření. Pouze na základě tohoto rozboru bude Česká republika moci zpracovat celkovou investiční strategii, včetně databáze projektů, a doložit její finanční odhady.

V polovině 90. let se investice do ochrany životního prostředí pohybovaly na velmi vysoké úrovni, představující 2,4 % HDP. V roce 2000 byl však zaznamenán pokles investic do životního prostředí na 1,04 % HDP. Také ze střednědobého hlediska je nutno k zajištění implementace environmentálního acquis zachovat značnou výši investic do ochrany životního prostředí.

Česká republika by měla pokračovat v prosazování

požadavků ochrany životního prostředí do všech sektorových politik s cílem podpory principů udržitelného rozvoje.

Z hlediska správních kapacit již dlouhou dobu existuje institucionální zajištění ochrany životního prostředí a vynucování a kompetence pokrývající hlavní požadavky *acquis* byly vymezeny. Je však zapotřebí posílit spolupráci a koordinaci mezi různými vládními institucemi. Správní kapacita je oslabena z důvodu nejasného rozdělení kompetencí či jejich překrývání zejména v oblasti nakládání s vodami.

Některé nesrovnalosti přetrvávají v souvislosti s dopady reformy veřejné správy v oblasti životního prostředí. Rozdělení kompetencí a úkolů mezi ústředními, krajskými a místními úřady je zapotřebí jasně definovat. Zrušení okresních úřadů, a z toho vyplývající převod kompetencí na nově ustavené krajské a obecní instituce, představuje významnou výzvu pro implementaci environmentálního *acquis*. V současnosti zajišťuje vynucování environmentálních předpisů na úrovni okresních úřadů přibližně 1500 lidí. Převod kompetencí na krajské orgány bude nutno zajistit přjetím/přesunem dostatečného počtu pracovníků a zajištěním odpovídajícího technického a logistického vyba-

vení. V rámci převodu kompetencí z okresních na krajské úřady by měla být velká pozornost soustředěna na současné správní překrývání v inspekční činnosti.

Byl ustaven systém vydávání povolení pro zařízení, jež znečišťují životní prostředí, který však nezahrnuje princip integrovaného přístupu. Integrovaný systém vydávání povolení musí být ustaven v zájmu zajištění souladu se směrnicí o IPPC.

Celková technická infrastruktura implementace environmentální legislativy, např. sběr dat a monitoring životního prostředí, je na relativně vysoké úrovni, ale je zapotřebí ji modernizovat. Bylo dosaženo vysokého stupně slučitelnosti u monitoringu emisí do ovzduší, kontroly zdrojů a prostředků radiační ochrany, ochrany přírody a v oblasti omezování hluku. Nicméně je zapotřebí posílit operativní činnost monitoringu ve vodním sektoru, zejména u podzemních vod.

Co se týče inspekce v oblasti životního prostředí, je nutné další správní posílení. Zvýšení počtu inspektorů v ČIŽP představuje významný pokrok. Nicméně navzdory navýšení jak počtu inspektorů, tak průměrné výše a počtu uložených pokut, zůstává výše pokut nadále příliš nízká k zajištění dostatečného penalizujícího účinku.

Cartagenský protokol o biologické bezpečnosti – stav ratifikace

Cartagenský protokol o biologické bezpečnosti (CPB) byl sjednán v rámci Programu OSN pro životní prostředí (UNEP) jako první protokol Úmluvy o biologické rozmanitosti (CBD). Protokol měl být přijat na zvláštním zasedání Konference smluvních stran Úmluvy o biologické rozmanitosti ve dnech 22. – 23. února 1999 v kolumbijském městě Cartagena, od něhož je odvozen jeho název, kde však přes veškeré vynaložené úsilí nebylo dosaženo konsensu. K přijetí došlo po složitých jednáních až v samém závěru obnoveného zasedání dne 29. ledna 2000 v kanadském Montrealu.

Jedná se o **jednu z nejdůležitějších mezinárodních smluv** z oblasti životního prostředí přijatou na prahu nového milénia. Jeho praktické naplňování je však podmíněno **vstupem v platnost**, odvozeným od **požadovaného počtu 50 ratifikací**. Tento poměrně vysoký počet (u většiny ostatních mezinárodních smluv z oblasti životního prostředí je nižší) způsobuje **zdlouhavost celého procesu**, spojeného s potřebou vytvoření nové či sladění stávající legislativy potenciálních smluvních stran. V důsledku toho bude muset být zřejmě **odloženo** i konání **prvního zasedání Konference smluvních stran**, které se mělo uskutečnit v návaznosti na šesté zasedání Konference smluvních stran Úmluvy o biologické rozmanitosti (Haag, duben 2002) a bude zaměněno za **třetí zasedání Mezivládního výboru pro Cartagenský protokol o biologické bezpečnosti (ICCP 3)**, zaměřené na opatření pomáhající vytvářet podmínky pro ratifikaci a následné plnění protokolu (první zasedání Mezivládního výboru ICCP 1 se konalo v prosinci 2000 v Montpellier, druhé ICCP 2 v říjnu 2001 v Nairobi).

Česká republika podepsala Cartagenský protokol dne 24. května 2000 při jeho prvním vystavení k podpisu při příležitosti pátého zasedání Konference smluvních stran Úmluvy o biologické rozmanitosti v keňském hlavním městě Nairobi (na základě usnesení vlády České republiky ze dne 10. května 2000). Následný ratifikační proces byl ukončen projednáním

a vyslovením souhlasu Parlamentem (Poslanecká sněmovna – únor 2001, Senát – březen 2001) a podpisem prezidentem republiky v srpnu 2001. **Ratifikační listiny České republiky byly uloženy u depozitáře – generálního tajemníka Organizace spojených národů v New Yorku dne 8. října 2001.** Česká republika se tak stala **sedmou zemí**, která Cartagenský protokol ratifikovala. V současné době probíhá přípravný ratifikační proces ve státech Evropské unie a asociovaných zemích. Ke dni 27. listopadu 2001 podepsalo Cartagenský protokol celkem 103 států a ratifikovalo jej 8 států.

K přípravě podmínek pro ratifikaci a plnění Cartagenského protokolu byl zahájen v červnu 2001 **nový projekt UNEP/GEF**, do něhož se může zapojit až 100 zemí. Projekt je zaměřen především na zpracování přehledů stávajících opatření v daném státu, který se k projektu připojí, dále na vytvoření potřebné nové a sladění stávající legislativy v oblasti živých modifikovaných organismů, vybudování informačního systému a jeho propojení s ústřední databází sekretariátu Úmluvy o biologické rozmanitosti pro oblast Cartagenského protokolu (tzv. Biosafety Clearing House), na vzdělávání odborníků i informování širší veřejnosti, jakož i na posílení subregionální a regionální spolupráce při výměně zkušeností.

**Ing. Milena Roudná, CSc.,
odbor globálních vztahů MŽP**

Vyhodnocení imisního monitoringu ovzduší České republiky v roce 2000

Dne 7. listopadu 2001 na jednání vlády předložil ministr životního prostředí RNDr. Miloš Kužvart v souladu s nelegislativním plánem vlády na 2. pololetí 2001 Informaci o vyhodnocení výsledků imisního monitoringu České republiky v roce 2000.

Předložená informace je výsledkem zpracování systematicky shromažďovaných imisních, emisních a depozičních dat ukládaných do databází **Informačního systému kvality ovzduší (ISKO)**, který je včetně všech tabulek, grafů a mapových prezentací dostupný na internetové adrese www.chmi.cz.

Od roku 1988 lze pozorovat celkově **klesající trend ve znečištění ovzduší České republiky oxidem siřičitým i prašným aerosolem**. Tento pokles je zvláště výrazný po roce 1996. Po roce 1996 je v severozápadní oblasti a na Ostravsku zřetelný i pokles koncentrací **oxidů dusíku**.

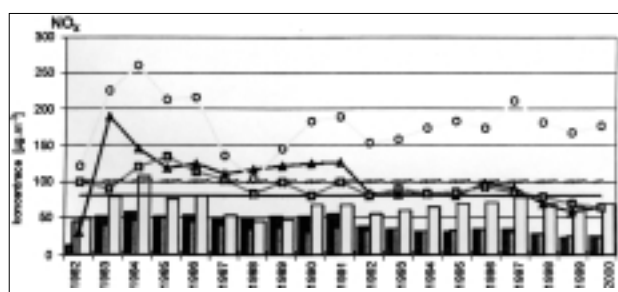
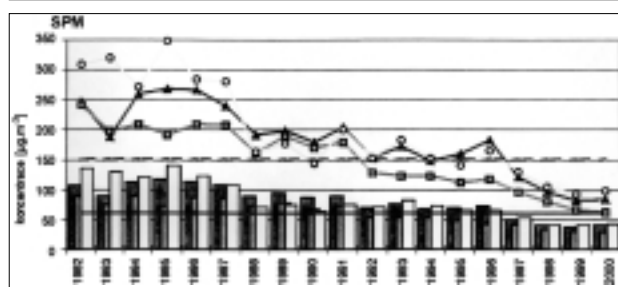
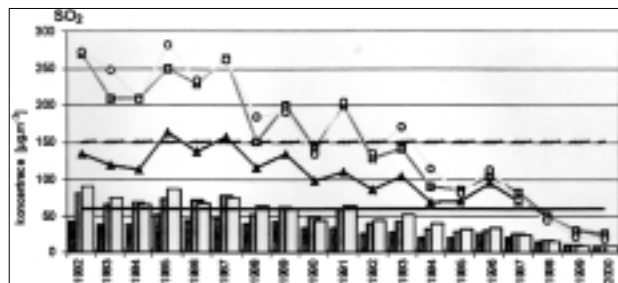
Pokles koncentrací oxidu siřičitého a prašného aerosolu v posledních letech vyplývá ze souběhu následujících příčin: účinnost přímých opatření na zdrojích k ochraně životního prostředí a pokračující plynoifikace (měly za následek pokles celkových emisí oxidu siřičitého a emisí tuhých látek) a příznivějších meteorologických a rozptylových podmínek, zejména v zimních měsících. (V roce 2000 však tyto podmínky nebyly na konci roku tak příznivé jako v roce 1999).

V roce 2000 došlo, v porovnání s rokem minulým, k **mírnému vzestupu znečištění prašným aerosolem**, zejména ve velkých městech. Největší znečištění spojené s překročením imisních limitů bylo zaznamenáno v centru Prahy, další překročení udávaly měřicí stanice Mělník-Pšovka, Bohumín a Kladno-Svermrov. Zvýšené roční koncentrace byly naměřeny na Ostravsku (Ostrava-město, Karviná, severní část okresu Frýdek-Místek, Třinec a okolí), ojediněle v severních a středních Čechách (Mostecká pánev, severní část Kladna, okres Mělník) a na Moravě (Brno-město).

Nejvíce znečištěnou oblastí, pokud jde o **oxidy dusíku**, je stále Praha, kde došlo téměř na všech stanicích k překročení denního imisního limitu ve více než 5 % případů. Takovéto překročení vykazovaly i některé stanice v severozápadních a středních Čechách, na Ostravsku, v Plzni, Hradci Králové, Brně a Zlíně.

V současnosti probíhá v rámci Českého hydrometeorologického ústavu projekt s názvem „**Vyhodnocení připravenosti České republiky splnit požadavky na kvalitu ovzduší podle směrnic EU a Konvence LRTAP**“ (Úmluvy o dálkovém znečišťování ovzduší přesahujícím hranice států), s ukončením do konce tohoto roku. Součástí změn je návrh inovace monitorovací sítě, a to ve dvou směrech. Jednak v návrhu optimalizované sítě monitoringu kvality ovzduší vzhledem k požadavkům směrnic ES a dále v inovaci měřicí techniky.

Vyhodnocení kvality ovzduší podle směrnic ES (tj. připravovaného zákona o ovzduší) pro roky 1998 až 2000 ukázalo, že největším problémem z hlediska splnění požadavků těchto směrnic ke stanoveným termínům je skutečnost, že znečištění ovzduší **suspendovanými částicemi (frakcí PM₁₀) překračuje limitní úroveň včetně tolerančních mezí**. Limitní úroveň pro 24hodinové koncentrace PM₁₀ byly v roce 2000 překročeny více než 35x v Ústeckém, Středo-

— Praha - průměr ● Praha - 95% kvantil — IH₁
 — Severozápadní oblast - průměr ● Severozápadní oblast - 95% kvantil — IH₂
 — Ostravsko - průměr ● Ostravsko - 95% kvantil

Celoroční hodnocení za období 1982-2000 v Praze, severozápadní oblasti a na Ostravsku.

českém, Olomouckém a Ostravském kraji a v Praze.

Limitní úrovně pro ochranu vegetace a ekosystémů jsou překračovány v chráněných a zalesněných oblastech Ústeckého, Karlovarského a Libereckého kraje. Důvodem překračování jsou jak nadlimitní koncentrace oxidů dusíku, tak oxidu siřičitého.

Předběžná hodnocení indikují, že dochází k **překračování limitních hodnot včetně toleranční meze benzenu** v Ostravě a k **překračování limitních hodnot** v Ústí nad Labem. Je třeba rozšířit jeho měření v aglomeracích a dalších dopravou zatížených městech.

Limitní úrovně pro ochranu zdraví pro oxid siřičitý i dusičitý byly v roce 2000 překračovány již jen výjimečně na několika málo izolovaných a dopravou exponovaných stanicích. Za předpokladu, že se nebude zhoršovat situace lokálního vytápění návratem k tuhým palivům, je téměř jisté, že k termínu platnosti těchto limitů nebude docházet k jejich překračování.

V důsledku změny struktury zdrojů a s ohledem na ustanovení příslušných dokumentů EU

vznikají nové požadavky na měřicí síť jak co do umístění měřicích stanic, tak co do sledovaných komponent. Podle požadavků příslušných direktiv bude hlavní pozornost zaměřena na zkvalitnění monitorování jemné frakce prašného aerosolu, na prekursorů ozonu - těkavé organické látky (benzen), na oxidy dusíku, na těžké kovy a na perzistentní organické látky.

V místech překračování imisních limitů na

základě povinností, jež přijdou s právem EU v novém zákoně o čistotě ovzduší, budou obecní a krajské orgány povinny zpracovat a splnit program zlepšení kvality ovzduší zaměřený na překračovaný imisní limit konkrétní látky.

To vše s sebou pochopitelně nese požadavky na finanční zajištění. Investiční náklady by měl částečně hradit příslušný orgán Phare.

(z materiálů tiskového oddělení MŽP)

Tab. 1: Přehled počtu míst, kde se měří znečištění ovzduší, podle vlastníka a podle krajů v České republice, 2000

Kraj	ČHMÚ	HS, SZÚ	Z	E+P	KMon	Celkem
Hlavní město Praha	13	10	1	-	-	24
Jihočeský	6	4	4	-	-	14
Jihomoravský	13	6	1	-	1	21
Karlovarský	7	9	10	3	-	29
Královéhradecký	11	10	6	-	-	27
Liberecký	16	2	4	-	-	22
Moravskoslezský	27	10	4	2	1	44
Olomoucký	9	4	3	-	-	16
Pardubický	5	5	2	3	1	16
Plzeňský	3	7	7	-	6	23
Středočeský	12	18	4	6	-	40
Ústecký	34	31	6	9	-	80
Vysočina	4	3	2	-	-	9
Zlínský	4	8	6	-	2	20
Celkem	164	127	60	23	11	385

Vysvětlivky:

Z zemědělství [VÚRV (14), Ekotoxa (37), VÚLHM (6), VÚLHM-Opočno (2), Kolowratské lesy (1)]

E+P energetika + průmysl [ORGREZ (13), ČEZ (3), Frantschach (1), Česká rafinérská (1), Elektrárna Mělník (2), Kaučuk Kralupy (1), Spolana Neratovice (2)]

KMon komunální monitoring [MÚ Zlín (2), MÚ Hodonín (1), MÚ Třinec (1), Město Plzeň (6), MÚ Pardubice (1)]

Tab. 2: Přehled počtu míst, kde se měří základní znečišťující látky a doprovodné veličiny na stanicích AMS a AMS-SRS, podle krajů a podle vlastníka (odvětví) v České republice, 2000

Kraj	SO ₂		NO ₂ , NO _x		PM ₁₀		SPM		O ₃		CO		BTX		Meteo	
	ČHMÚ	Ostatní	ČHMÚ	Ostatní	ČHMÚ	HS, SZÚ, Město Plzeň, MÚ Třinec	ČHMÚ	Ostatní	ČHMÚ	HS, SZÚ, Město Plzeň, MÚ Pardubice	ČHMÚ	HS, SZÚ, Město Plzeň	ČHMÚ	MÚ Pardubice	ČHMÚ	Ostatní
Hlavní město Praha	13	-	13	-	12	-	-	-	6	-	5	-	2	-	1	-
Jihočeský	3	2	3	2	3	2	-	-	3	1	1	2	-	-	1	1
Jihomoravský	4	1	4	1	4	1	-	-	3	1	1	-	1	-	2	-
Karlovarský	6	3	6	3	6	1	-	-	2	-	2	1	-	-	4	2
Královéhradecký	2	1	2	1	2	1	-	-	2	1	-	-	-	-	2	-
Liberecký	9	-	9	-	9	-	-	-	3	-	4	-	-	-	7	-
Moravskoslezský	17	3	17	3	17	1	-	-	6	-	6	-	1	-	14	3
Olomoucký	6	1	6	1	6	1	-	-	3	1	3	-	-	-	4	-
Pardubický	2	6	2	6	2	2	-	-	1	1	-	2	-	1	1	4
Plzeňský	2	8	2	8	2	8	-	-	2	5	1	5	-	-	2	6
Středočeský	8	6	8	7	8	1	-	6	2	-	3	1	-	-	6	-
Ústecký	20	7	20	1	20	-	-	-	8	-	11	-	1	-	18	7
Vysočina	2	2	2	2	2	2	-	-	2	1	1	1	-	-	-	-
Zlínský	2	-	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-
Celkem	96	40	96	35	95	20	-	6	43	11	38	12	5	1	64	23
Celkem	136		131		115		6		54		50		6		87	

Vysvětlivky:

Ostatní ORGREZ, ČEZ, Česká rafinérská, Elektrárna Mělník, Kaučuk Kralupy, Spolana Neratovice

Meteo Měření meteorologických prvků

WV - rychlost větru, WD - směr větru, p - atmosférický tlak, h - relativní vlhkost vzduchu, RAIN - srážkový úhrn, GLRD - sluneční záření, T - teplota (blíže neurčená), T2m - teplota 2 m nad terénem, T10m - teplota 10 m nad terénem

BTX Zahnuje měření aromatických uhlovodíků: toluen, etylbenzen, o-xylen, m-xylen, p-xylen

Tab. 3: Přehled počtu míst, kde se měří základní znečišťující látky a doprovodné veličiny manuálními a kontinuálně manuálními postupy, podle krajů a podle vlastníka (odvětví) v České republice, 2000

Kraj	SO ₂		NO ₂ , NO _x		PM ₁₀		SPM		O ₃		CO	Meteo
	ČHMÚ	Ostatní	ČHMÚ	Ostatní	ČHMÚ	HS, SZÚ	ČHMÚ	HS, SZÚ, ORGREZ	ČHMÚ	HS, SZÚ	HS, SZÚ	ORGREZ
Hlavní město Praha	-	7	-	9	-	-	1	10	-	-	5	-
Jihočeský	3	4	-	6	-	-	2	2	-	-	-	-
Jihomoravský	9	6	5	7	-	-	8	5	-	-	-	-
Karlovarský	1	17	-	10	1	-	1	9	-	-	-	1
Královéhradecký	9	14	5	10	-	-	4	4	1	-	-	-
Liberecký	7	4	5	3	1	-	6	2	-	-	-	-
Moravskoslezský	10	4	5	5	-	1	11	10	-	-	-	-
Olomoucký	3	6	3	5	-	-	3	3	-	-	-	-
Pardubický	4	5	3	5	-	-	3	3	-	-	-	-
Plzeňský	1	7	1	10	-	-	2	5	-	-	-	-
Středočeský	4	18	1	19	-	-	3	17	-	-	-	-
Ústecký	16	39	12	18	3	3	15	20	-	6	1	1
Vysočina	3	2	2	3	-	-	2	1	-	-	-	-
Zlínský	2	12	1	16	-	-	2	6	-	-	-	-
Celkem	72	145	43	126	5	4	63	97	1	6	6	2
Celkem	217		169		9		160		7		6	2

Vysvětlivky:

Ostatní VÚRV, Ekotoxa, VÚLHM, VÚLHM-Opočno, Kolowratské lesy, Frantschach, MÚ Zlín, MÚ Hodonín.

Meteo Měření meteorologických prvků:

WV - rychlost větru, WD - směr větru, T10m - teplota 10 m nad terénem

Poznámka: Na konkrétních stanicích může být program měření proti výše uvedeným výčtům omezen.

Tab. 4: Přehled počtu míst, kde se měří veličiny neuvedené v tab. 2 a tab. 3, podle vlastníka (odvětví) v České republice, 2000

Kraj	TK		VOC		POPs		NH ₃		HNO ₃ , NO ₃ ⁻ , NH ₄ ⁺	SO ₄ ²⁻	H ₂ S
	ČHMÚ	HS, SZÚ, ORGREZ	ČHMÚ	HS, SZÚ, MÚ Pardubice	ČHMÚ	HS, SZÚ	ČHMÚ	HS, SZÚ	ČHMÚ	ČHMÚ	HS, SZÚ, Frantschach
Hlavní město Praha	1	10	1	1	-	1	1	-	1	-	-
Jihočeský	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Jihomoravský	1	6	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Karlovarský	1	10	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Královéhradecký	1	4	-	1	-	1	-	-	-	-	-
Liberecký	3	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Moravskoslezský	5	10	-	1	-	2	-	-	-	-	-
Olomoucký	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pardubický	1	3	-	-	-	-	1	-	1	-	-
Plzeňský	1	5	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Středočeský	2	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ústecký	4	15	-	1	-	1	-	1	-	1	4
Vysočina	1	3	1	-	1	1	1	-	1	-	-
Zlínský	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Celkem	23	85	2	5	1	8	3	1	3	1	4
Celkem	108		7		9		4		3	1	4

Vysvětlivky:

TK/HM Zahrnuje měření prvků:

As, Cd, Cr, Ni, Be, Na, Mg, Al, Si, S, Cl, K, Ca, Ti, V, Mn, Fe, Cu, Zn, Se, Br, Rb, Sr, Sb, Hg.

VOC Zahrnuje měření jednotlivě analyzovaných uhlovodíků:

metan, etan, eten, propan, propen, i-butan, n-butan, acetylen, suma butenu, i-pentan, n-pentan, suma pentenu, metylcyklopentan, n-hexan, cyklohexan, n-heptan, isopren, toluen, etylbenzen, m, p-xylén, o-xylén, nonan, 2+3 metylpentan, 2+3 metylhexan, cyklopentan, 2,2-dimetylbutan, 2,3-dimetylbutan, 2+3 metylheptan, i-oktan, n-oktan

POPs Zahrnuje měření persistentních organických látek:

antracen, acenaften, acenaften, benzo(a)antracen, benzo(a)pyren, benzo(b)fluoranten, benzo(g,h,i) perylen, benzo(k)fluoranten, chrysen, dibenzo(a,h)antracen, fenantren, fluoren, fluoranten, ideno(1,2,3-cd)pyren, naftalen, pyren, alfa-HCH, beta-HCH, delta-HCH, gama-HCH, hexachlorbenzen, PCP28, PCB52, PCB101, PCB118, PCB138, PCB153, PCB180, p,p'-DDD, p,p'-DDE, p,p'-DDT

Poznámka: Na konkrétních stanicích může být program měření proti výše uvedeným výčtům omezen.

Státní program environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty v České republice rok poté

Posilování vzdělávacích, kulturních, etických nebo duchovních hodnot nezabezpečíme podporou nových, uměle prosazovaných ideologií. Dosáhnout v možné míře určitého pokroku lze především vzděláním. Jestliže se poohlédneme do historie, mnohé pochopíme. Dokud se člověk bál přírodních úkazů, vytvořil si pro vše vysvětlení na úrovni, jaké odpovídalo jeho možnostem a uctíval své pohan-ské bohy. Dokud si člověk nedokáže vysvětlit cokoli, čemu nerozumí, bude vždy jednat emocio-nálně s určitým strachem z neznámého. Proto rozumní lidé usilují o co nejširší dosažení vědomostí vzděláváním, hledáním informací, hledáním odpovědí na své otázky.

Koncem října 2000 přijala vláda České republiky usnesením vlády č. 1048/2000 **Státní program environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty (EVVO) v České republice**. Jeho přílohou je **Akční plán na léta 2001 až 2003**, který bude vždy po třech letech aktualizován. Státní program tím získal šanci postupného trvalého rozvoje. Jeho stěžejním cílem a zásadním úkolem je, abychom dosáhli v maximálně možné míře environmentálně vzdělané společnosti. Současně je zásadním nástrojem, který může přispívat k žádoucímu hospodářskému rozvoji vědomě a cíleně chránícímu životní prostředí, ale také k omezení některých nežádoucích trendů.

Rozvoj Státního programu EVVO v ČR koordinuje Ministerstvo životního prostředí za výrazné pomoci a podpory **Meziresortní pracovní skupiny environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty při MŽP**, jejímiž členy jsou všechna ministerstva, která se na vytvoření Státního programu EVVO podílela, Úřad vlády, zástupci veřejné správy, nestátních neziskových organizací, vysokých škol, podnikové sféry a další odborníci.

I když je Státní program dokumentem strategickým, usilujeme o jeho realizaci podporou činností mnoha aktivit přímo v terénu. Položili jsme si otázku: **„Jak vypadá skutečný rozvoj a plnění úkolů Státního programu rok poté?“**

Ministerstva životního prostředí a školství, mládeže a tělovýchovy zařazují environmentální vzdělávání, výchovu a osvětu do svých **zásadních rozvojových koncepčních a strategických dokumentů**. To se odráží i v praxi. Usilujeme o vznik podobných krajských environmentálně vzdělávacích programů a aktivit. Tento úkol se snažíme stimulovat s výraznou pomocí dalších resortů a přímo krajských orgánů a s pomocí státních i nestátních neziskových organizací.

Krajské úřady v souvislosti s vytvářením krajských rozvojových systémů postupně zpracovávají zabezpečení environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty a současně připravují již na příští rok také možnosti financování. Většiny aktivit se chopily převážně odbory životního prostředí. Podobně jednají i mnohá velká a středně velká **města**, jako první vlaš-tovky se jednotlivé příklady této práce objevují i na úrovni menších měst a obcí. I zde jsou hlavními tahouny pracovníci věnující se životnímu prostředí. V mnoha krajích pomáhají na svět **krajským koncepcím** velmi iniciativně **pracovníci okresních úřadů**, kteří nezahodili „flintu do žita“ jen proto, že budou jejich úřady s největší pravděpodobností existovat jen do konce roku 2002, a snaží se, aby práce

minulých let, kdy se EVVO věnovali, neztratila kontinuitu a našla své odpovídající uplatnění. Velkou pomoc a spolupráci nacházejí často na **školských útvarech** okresní i krajské úrovně – to je pro nás nová pozitivní informace a velký krok kupředu. Významnými pomocníky se stala i **Pedagogická centra** v krajích, která úzce spolupracují s MŽP i MŠMT i s nestátními neziskovými organizacemi. Tak teď jde „jen o to“, aby neztratil nikdo z nich elán a dotáhli vše do konce – a krajské koncepce budou na světě. Samozřejmě víme, že existují kraje (a jsou v menšině), kde se s podobnou prací teprve začne až letos. V každém případě vědí, na koho se mohou obrátit o radu, podporu a pomoc.

Ministerstvo životního prostředí vytvořilo a již třetím rokem podporuje rozvojový program **Národní síť středisek a center environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty**, jehož prostřednictvím podporuje programy těchto sdružení, vznik nových center a středisek a současně aktivity těchto sdružení při pomoci ke vzniku krajských systémů environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy podporuje realizaci Státního programu v oblasti svých kompetencí. Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta je zařazena do vzdělávání v **základních školách**, ale školy ji dosud praktikují v různé intenzitě i kvalitativní úrovni. Abychom byli spravedliví, musíme ale říci, že z celého systému škol se základní školství věnuje EVVO nejvíce a existují už stovky škol, kde je tato výuka na velmi dobré úrovni. Postupně je EVVO zařazována i do výchovných programů prozatím jen některých **předškolních zařízení**. Na úrovni **středního a vyššího odborného vzdělání** je včleňována do vzdělávacích programů škol v různém stupni kvality, od nesmělých počátečních forem až po příkladnou vynikající výuku. Těší nás, že i zde dochází k pozitivním změnám. **Vysoké školy mají oporu v Centru pro otázky životního prostředí Univerzity Karlovy**, které produkuje významné programy a projekty zaměřené na environmentální vzdělávání k trvale udržitelnému rozvoji. Mezi vysokými školami je třeba zvláště ocenit i aktivity prakticky všech pedagogických, přírodovědeckých a filozofických fakult, některých technických a právnických fakult a vysokou školu ekonomickou v Praze.

Určité problémy při plnění úkolů Akčního plánu se projevují při zpracování systému, ale i učebních metodik a textů ke zvyšování kvalifikovanosti veřejné správy ve smyslu Státního programu EVVO ČR. Tato část úkolů se prozatím nedořešila s ohledem na složitost kompetenčních vlivů.

Financování EVVO je stále zabezpečováno nesystémově. Závisí na státních prostředcích (prostřednictvím ministerstev) a na určité podpoře ze strany některých nadací a zahraničních fondů. I po roce trpí celá tato oblast nedostatkem finančních prostředků. Po schválení Státního programu EVVO schválila vláda o šest týdnů později usnesení (připravené na půdě Ministerstva financí) č. 1218/2000, o způsobu převádění finančních prostředků ze státního rozpočtu (státních fondů) do rozpočtů obcí a krajů a do rozpočtů okresních úřadů v roce 2001, které prakticky v kombinaci se zákony č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů a č. 147/2000 Sb., o okresních úřadech v soustavě orgánů veřejné správy a dalších, **znemožnilo** financování EVVO z rozpočtů okresních úřadů v roce 2001. Tento problém pocítili především občané, protože se mnohé vzdělávací programy, pořady a zajímavé akce nemohly uskutečnit, a finančně především nestátní neziskové organizace, školy

a instituce, které spolupracovaly s okresními úřady. Tentýž problém pravděpodobně postihne i rok 2002, protože veškerá jednání a korespondence s Ministerstvem financí tuto otázku nevyřešila. Kraje doposud potřebné finanční prostředky nemají, takže tuto mezeru nemohly zaplnit.

Zatím marně doufáme, že Státní program podpoří bankovní sektor, podnikové fondy, sponzoři a jiní dárči.

Mezi podniky, které tuto oblast významněji finančně podporují, je třeba zmínit Lesy České republiky, a.s., Transgas, a.s., Severočeské doly, a.s., Eco trend – environmental management, a jiným způsobem také všechny, které se podílejí na systémech ekologického managementu a čistší produkce a sdružují se v České podnikatelské radě pro udržitelný rozvoj.

*Ing. Marta Černá, CSc.,
Marcela Křížová,
odbor strategií MŽP*

Ocenění projektů realizovaných s finanční podporou SFŽP

U příležitosti 8. ročníku mezinárodního odborného veletrhu **AQUA-THERM 2001** uspořádaly Česká společnost pro technická zařízení, Česká energetická agentura a Státní fond pro životní prostředí neanonymní veřejnou soutěž s názvem **Země pro vnoučata**. Uzávěrka soutěže, vyhlášené v říjnu 2001, byla 14. listopadu. Do soutěže byly přihlášeny **tři akce**, realizované s finanční podporou ze SFŽP ČR. **Vyhlášení vítězného projektu** se uskutečnilo ve středu 21. listopadu v pražském Planetáriu.

Rozhodnutím odborné porady získala **diplom za vítězný projekt** z oblasti obnovitelných zdrojů **Integrovaná střední škola cestovního ruchu a VOŠ** z Českých Budějovic (investor) za **rekonstrukci této školy, včetně instalace solárních kolektorů**.

Popis akce: Instalace solárního zařízení pro přehřev TUV – 96 kusů solárních kolektorů SOLARGLAS SG 1 o celkové absorpční ploše 144 m² s lineární Fresnelovou čočkou slouží nejen k přípravě TUV, ale i k prosvětlení a částečné klimatizaci užitného prostoru pod kolektorem. Čočky jsou zabudovány do střešního pláště a slouží jako velké okno. Pod nimi jsou v pohyblivém rámu umístěny absorbery. Potrubní rozvody ohřáté vody včetně přívodu studené vody jsou z mědi a jsou izolovány. TUV je akumulována ve 4 nerezových nádržích, každá o objemu 1000 litrů.

Realizátor: generální dodavatel stavby Českobudějovické pozemní stavby, s.r.o., dodavatel technologie: ENVI, s. r. o., Třeboň

Projekt: technologie – ENVI, s. r. o., Třeboň, topenářská část – Ing. J. Šíma, České Budějovice, architektonická část – společnost ADLATUS České Budějovice

Akci podpořil SFŽP ČR **dotací ve výši 50 % celkových nákladů**. Realizací projektu došlo ke snížení

emisí tuhých a plyných látek v celkové hodnotě **0,62 tuny za rok**.

Čestné uznání za projekt z oblasti obnovitelných zdrojů získalo **Město Hartmanice** v okrese Klatovy **za vytápění bytových objektů pomocí spalování biomasy ve formě dřevní štěpky** (akce Teplofikace II). Vytěsněním spalování fosilních paliv a náhradou elektrického vytápění v bytových jednotkách došlo ke snížení emisí tuhých a plyných látek o 94,60 tun ročně.

Popis akce: Město je zásobováno teplem z centrálního zdroje, který byl vybudován ve dvou etapách. V první etapě byl postaven zdroj o výkonu 2,6 MW pro vytápění sídliště při maximálním využití stávajících rozvodů, ve druhé etapě byl postaven druhý zdroj o výkonu 1,75 MW pro oblast dosud vytápěnou domovními kotelnami a lokálními zdroji. Oba zdroje využívají jako paliva biomasu, především ve formě dřevní štěpky. V rámci dokončení teplofikace byly vybudovány dílčí přípojky, popř. prodloužení stávajících tras. Celkem se jedná o 14 úseků a dovybavení domovními předávacími stanicemi. Cílem opatření je využít rezervní kapacitu ve zdrojích a dosáhnout úplné téměř plošné teplofikace města založené na využití obnovitelných zdrojů.

Realizátor: Stavoplast KL, spol. s r. o., Stachy

Projekt: technologie – Projektcentrum Vimperk, stavební část – EGS Sušice

Realizaci akce podpořil SFŽP ČR **dotací ve výši 40 % a bezúročnou půjčkou ve výši 40 % celkových nákladů**. Vytěsnění 2,2 MW instalovaného výkonu v lokálních zdrojích na fosilní paliva a náhrada elektrického vytápění ve 161 bytové jednotce znamená **snížení emisí tuhých a plyných látek o 94,60 tun ročně** a navíc i instalaci obnovitelného zdroje tepla a elektrické energie.

(tisková zpráva SFŽP)

Koncepce a plány odpadového hospodářství - stav a výhled

V odpadovém hospodářství v České republice dochází na přelomu roku ke kvalitativním změnám, a to zejména v legislativě a tím i v dalších věcných, ekonomických a dalších podmínkách fungování všech subjektů aktivních v odpadovém hospodářství a v přístupu k řešení existujících i předpokládaných problémů.

Hlavním impulsem změn je fakt, že **od 1. ledna 2002 vstoupil v účinnost nový zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech, včetně pěti vyhlášek** (376/2001 Sb., o hodnocení nebezpečných vlastností odpadů, 381/2001 Sb., Katalog odpadů, 382/2001 Sb., o podmínkách použití upravených kalů na zemědělské půdě, 383/2001 Sb., o podrobnostech nakládání s odpady a 384/2001 Sb., o nakládání s PCB) a k témuž datu vstoupil v účinnost zákon o obalech a jeho dvě vyhlášky a nařízení vlády. Tím bude Česká republika z právního hlediska plně v souladu s předpisy Evropské unie.

Cílem příspěvku je podat informaci o dosaženém stavu a předpokládaném vývoji v jedné, z pohledu celého komplexu zdánlivě dílčí problematice. Tou jsou **koncepční práce** podle dosud platného zákona č. 125/1997 Sb., o odpadech, a **přípravné práce** na návrhu Plánu odpadového hospodářství České republiky (POH ČR).

Již v první právní úpravě odpadového hospodářství v České republice (zákon č. 238/1991 Sb., o odpadech, a s ním související právní předpisy) byly zakotveny tzv. **Programy odpadového hospodářství** vytvářené metodou zdola nahoru (od původců přes okresy po celostátní). Celý jejich cyklus byl dokončen cca v polovině dekády a na úrovni republiky vyzněl v určitý počet doporučení. Při hodnocení po cca pěti letech se ukázalo, že většina z nich se promítla do následných právních úprav.

Povinnost zpracovávat **koncepce odpadového hospodářství** (KOH ČR) byla MŽP uložena zákonem č. 125/1997 Sb., o odpadech. Jeho novela provedená zákonem č. 132/2000 Sb., uložila zpracování KOH krajům v samostatné působnosti. V zákoně však nebyly stanoveny výstupy a termíny. Práce na celostátních koncepcích byly zahajovány postupně od roku 1998. V letech 2000 a 2001 přibýly jako významný prvek prací úkoly spojené s koordinací postupně zahajovaných prací na KOH krajů. Významným sjednocujícím nástrojem u krajských koncepcí přitom byla a je podpora z prostředků Státního fondu životního prostředí podmíněná naplněním jednotné osnovy.

V současné době připravují KOH všechny kraje, a je potřeba podotknout, že jsou v různém stavu zpracovanosti nebo přípravy.

Podle **nového zákona č. 185/2001 Sb., o odpadech**, MŽP předloží vládě České republiky **návrh POH ČR ke schválení do konce roku 2002**. Po uveřejnění závazné části řešení POH ČR ve Sbírce zákonů začne pro kraje v samostatné působnosti platit roční lhůta na zpracování a schválení návrhu POH kraje. Z výše uvedeného vyplývá, že v roce 2002 budou výsledky dosažené v pracích na KOH ČR a výsledky dalších projektů návazně využity v přípravě návrhu POH ČR, zatímco práce založené

v krajských koncepcích a podporované z prostředků Státního fondu životního prostředí budou pokračovat paralelně a jejich průběžné výstupy budou využívány při zpracování POH ČR.

KOH ČR byly postupně zveřejňovány na internetových stránkách odborného zpracovatele (Český ekologický ústav – www.ceu.cz) a mnohonásobně projednávány s odbornou veřejností. Úplný text informace o výsledcích dosažených v rámci prací na KOH ČR včetně příloh je zveřejněn na internetových stránkách MŽP (www.env.cz). Přípomínky ke koncepcím se stanou nedílnou součástí procesu účasti veřejnosti při přípravě návrhu POH ČR a posuzování jejího vlivu na životní prostředí (tzv. **strategická EIA**). Tento proces byl již v prosinci 2001 zahájen úvodním jednáním se zástupci veřejnosti k podkladu pro POH ČR tak, jak vzniká v rámci přípravných projektů zejména z republikových koncepcí. V rámci prací na KOH krajů proběhne proces posuzování vlivů na životní prostředí před jejich zakončením, tj. před zahájením prací na přípravě návrhu POH krajů.

Práce na koncepcích, ať již celostátních nebo krajských, trvale vyvolávají pozornost odborné veřejnosti. Je to dáno nejen povahou věci a tím, že samotný proces přípravy koncepcí vyvolával a vyžadoval dialog s odbornou veřejností, ale v období po schválení nového zákona o odpadech a tím i jeho ustanovení k systému POH nabyl na intenzitě. Zejména na veřejných fórech, např. cyklus odpadových dnů pod záštitou ISWA, na konferenci v Luhačovicích, prezentačních setkáních k různým projektům (POH pro nebezpečné odpady z podpory nizozemské vlády, Investiční a implementační strategie z prostředků programu Phare) a také v rámci doprovodných akcí k veletrhu ENVIBRNO byla problematika koncepcí a plánů součástí programu a široce diskutována.

Součástí POH ČR budou zejména cíle uložené v zákoně a ve vyhlášce o podrobnostech nakládání s odpady, formy jejich dosažení, způsob monitoringu plnění cílů a principy dělby úkolů a odpovědností mezi centrem a regiony.

Pro nejbližší období, které je dáno termínem předložení návrhu POH ČR do vlády (konec roku 2002), je výhled prací také jednoznačně určen. Je jím **příprava návrhu plánu** a paralelně s ní postupné **dovršování prací na krajských koncepcích** a jejich upřesňování podle postupu prací na celorepublikovém plánu tak, aby vstoupily jako hlavní podklad do návrhu POH krajů.

Ve **vlastní přípravě návrhu POH ČR** bude zejména v první polovině roku převažovat **dialog zpracovatelů**, který se povede ve **třech rovinách**. Především půjde o projednávání relevantních otázek s ostatními zainteresovanými resorty a o průběžný dialog ministerstva a krajů nad „dělbou kompetencí“ nebo lépe – mírou uplatňování principů subsidiarity

a přenosu celostátních cílů na úroveň regionů. Neméně důležitý dialog povedou zpracovatelé s veřejností. Záměrem ministerstva je poskytnout prostor veřejnosti a nevládním organizacím pro uplatnění jejich připomínek a podnětů. Až do určité etapy

přípravy může existovat paralelní názor – zelené zrcadlo na celý plán nebo na jeho klíčové části.

RNDr. Alois Kopecký,
odbor odpadů

Na likvidaci starých důlních děl bude více peněz

Jednou z odpovědností MŽP daných zákonem je i zajišťování a likvidace starých důlních děl (SDD) tak, jak je vymezuje § 35 horního zákona. To znamená, že starým důlním dílem je důlní dílo v podzemí, které je opuštěno a jehož původní provozovatel ani jeho právní nástupce neexistuje nebo není znám. Tato zákonem stanovená povinnost MŽP se vztahuje na ty případy SDD, jež ohrožují zákonem chráněný obecný zájem, jako je ochrana zdraví, bezpečnost osob a majetku.

Stará důlní díla, která jsou příčinou určitého rizika, patří mezi škody na životním prostředí, které vznikly při podzemním dobývání nerostných surovin. Zajišťovat nebo likvidovat je tedy nutné **pouze ta díla, která jsou nebezpečná**, tj. je možné se do nich zřítit, hrozí propadnutím apod. Na Ostravsku, kde jsou stovky těchto děl, je problém dále komplikován tím, že s mnohými díly souvisí i **unikání metanu do atmosféry**, kde může vytvářet výbušnou směs. Zásadní úlohu v celé problematice SDD sehrávají dva faktory: **čas a finance**. Faktor času působí negativně ve vztahu k přetrvávání ohrožení bezpečnosti, případně majetku občanů nebo organizací, a je přímo spojen s doposud nedostatečným přidělem potřebných finančních prostředků na SDD, zejména na prioritní případy. Pokud jde o **fyzické kapacity na zajištění SDD**, existuje v České republice dostatek organizací, které disponují potřebnými oprávněními pro zajišťovací nebo likvidační práce, jakož i potřebnou technikou, zkušenostmi a personálním zázemím. Tato skutečnost poskytuje dobré předpoklady pro urychlení prací jak na nezabezpečených případech ohlášených SDD z minulosti, tak i na nových případech.

Projevy starých důlních děl jsou ohlašovány z celého území České republiky. Přesto lze vymezit určité regiony a lokality, kde je tento problém mimořádně závažný a četnost ohlášení je podstatně vyšší.

Nejvýznamnější skupinou jsou negativní jevy vzniklé v souvislosti s **těžbou paliv** v 18. až 20. století. Zatímco na **Kladensku** jsou zajišťovány především propady starých jam z minulého století, v **ostravsko-karvinském revíru** (OKR) působí největší obtíže hromadění a výstupy důlních plynů. Faktickým i potenciálním zdrojem jsou zejména staré výrubu a ústí důlních děl na povrch. Od počátku těžby v 80. letech 18. století je zde v současné době evidováno 581 jam, ale existuje řada dalších, jejichž lokalizace není zcela jasná. Po zahájení útlumu hornické činnosti v roce 1991 se začaly objevovat stále častější problémy a situaci bylo třeba řešit komplexně v návaznosti na změny v územním plánu. V **severočeském hnědouhelném revíru** (SHR) je nejvíce problematických lokalit v okresech Most, Teplice a Chomutov. Většinou jde o zásypy jámových stvolů nebo řešení propadů dobytých a ústí důlních děl. Velké množství starých důlních děl zde bylo zcela zlikvidováno úplným odtěžením při povrchovém dobývání.

Poněkud jiná je situace u **ložisek rud**. Nejčastější projevy staré těžby nebo průzkumu spočívají v propadech svislých děl a nutnosti zajišťování otevřených, dosud nijak nezajištěných ústí štol, šachet, úpadnic a komínů. Významná podpovrchová těžba rud na území České republiky je datována již od 13. století a právě ve středověku dosáhla maxima. Většina ohlášení proto vychází z center starých rudních revírů. Velké množství důlních děl po těžbě stříbra a barevných kovů bylo zajišťováno zejména na **Jáchymovsku**, kde byla současně řešena i problematika výstupu radonu. K propadům starých stříbrných dolů dochází často i na **Kutnohorsku** a na **Českomoravské vrchovině**. Těžba zlata se nejvíce projevila v okolí **Zlatých Hor** v Jeseníkách a u **Kašperských Hor** na Šumavě, kde jsou zajišťována středověká, často unikátní díla vedená jako kulturní památky. Cínové rudy dominují na řadě lokalit v hřebenové části **Krušných hor** a **Slavkovského lesa**. Nejvíce zajištěných lokalit je z oblasti Potůčků a Horní Blatné. Plošně nejrozšířenější u nás byla těžba železných rud. Významné lokality byly zajišťovány v oblasti Jeseníků u **Malé Morávky** a v prostoru barrandienských sedimentárních železných rud těžných v 19. století v **okrese Beroun**. Pozůstatky po novodobé těžbě polymetalických rud a radioaktivních surovin jsou posuzovány jako tzv. opuštěná důlní díla ve správě státních podniků DIAMO s.p., Stráž pod Ralskem a bývalého státního podniku Rudné doly Příbram.

Zastoupení důlních děl po těžbě **nerudných surovin** v podzemí je jen minimální a svým způsobem odpovídá řešení rudních lokalit.

U starých důlních děl, jež jsou kulturní památkou nebo předmětem řízení o prohlášení věci za kulturní památku, postupuje MŽP v souladu se zákonem č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči. Tyto skutečnosti jsou předmětem řízení příslušných OBÚ k povolení hornické činnosti organizacím, přičemž příslušné orgány památkové péče jsou účastníky řízení nebo dotčenými orgány.

Odbor geologie, který vykonává působnost MŽP vůči starým důlním dílům, se **dlouhodobě potýká s nedostatkem financí**, jimiž je tato činnost hrazena. Počátkem letošního roku odbor geologie připravil dokument k projednání ve vládě pod názvem **Návrh na zajišťování a likvidaci starých důlních**

děl v České republice a jejich finanční zabezpečení v budoucích letech. Po téměř půl roku jsme tento návrh projednávali nejen s ostatními resorty, ale i v Poslanecké sněmovně PČR. Dne 12. září 2001 se nakonec se podařilo dosáhnout, že **vláda schválila usnesení č. 906, kterým se na MŽP převádí 50 % úhrad odvedených do státního rozpočtu za vydobyté vyhrazené nerosty, a tyto prostředky musí být věnovány na řešení problematiky starých důlních děl.**

středků do kapitoly 315-MŽP. Výše prostředků, které MŽP obdrží v budoucích letech z výnosu úhrad, bude přímo záviset na množství vytěžených nerostů a lze nyní pouze odhadovat, že se bude pohybovat v rozmezí **50 – 80 mil. Kč ročně.**

Aktivita MŽP při plnění zákonné povinnosti zabezpečovat zajišťování a likvidaci starých důlních děl se podstatně zvýší a budou prováděny na podstatně širší platformě než doposud. Úspěch těchto aktivit je ve značné míře závislý na kvalitní týmové práci

Přehled nákladů na zajišťování nebo likvidaci starých důlních děl v letech 1993-2000

Zdroj financování	Rok - tis. Kč								
	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	Celkem
Kapitola 315-MŽP (SDD)	3 091	3 495	3 804	3 335	2 193	15 988	16 863	32 426	81 195
SFŽP ČR								6 935	6 935
Útlum uhelného hornictví					43 600				43 600
Úhrady – dotace						18 150	31 500	20 385	70 035
Celkem	3 091	3 495	3 804	3 335	45 793	34 138	48 363	59 746	201 765

V dalších letech budou mít tyto náklady stoupající tendenci a potřeba finančních prostředků bude kryta jak ze zmíněných prostředků z výnosu úhrad za vydobyté vyhrazené nerosty, tak i z přidělených pro-

odborníků jak z řad Ministerstva životního prostředí, tak i odborných organizací.

Mgr. Zdeněk Venera, Ph.D., Ing. Josef Tóth,
odbor geologie MŽP

Další ENVIBRNO až v roce 2004

„Ročníkem 2001 se završilo deset let existence tohoto veletrhu. Dozrál tedy čas pro změny v jeho koncepci i periodicitě,“ říká Šárka Mácová, manažerka public relation BVV, a. s. „Pro naši republiku je nyní důležitá implementace souboru environmentální legislativy Evropské unie. Významnou změnu přináší zejména směrnice 96/61/EC o integrované prevenci a omezování znečištění, známá jako IPPC. Tato směrnice představuje přechod od řešení problémů jednotlivých složek životního prostředí směrem k integrovanému způsobu řešení ochrany životního prostředí. Chceme následovat a podpořit tento trend a proto se od příštího ročníku veletrhu mění jeho oborové členění z dosavadního analytického (podle oboru) na členění podle směrnice IPPC. Jedná se o environmentální techniky a technologie v oborech energetika, výroba a zpracování kovů, zpracování nerostů, chemický průmysl, nakládání s odpady, zemědělský průmysl, ostatní zařízení.“

To je tedy změna v obsahu veletrhu. Mění se však i organizace. Periodicita veletrhu se zvyšuje v souladu s evropským trendem na dvouletou. Zároveň se ENVIBRNO spojí s komplexem stavebních veletrhů IBF, SHK a URBIS, takže se bude konat spolu s nimi na jaře, nikoli – jako dosud – na podzim. Vystavujícím firmám to umožní oslovit cílovou skupinu odborných návštěvníků, která bude rozhodovat o financování systémů měst a územně správních celků. Veletrh Urbis je mimochodem nově pojímán jako veletrh investičních příležitostí.

V roce 2002, konkrétně v termínu 23. – 27. 4., se podle nového pojetí uskuteční **ENVIKONGRES 2002** s doprovodnou mezinárodní výstavou, kde bude nosným tématem implementace směrnice o IPPC. Následující **11. ročník veletrhu ENVIBRNO se pak uskuteční vždy v sudých letech**, setkáme se s ním tedy až **v dubnu roku 2004.**

jaš

POZOR! POZOR! POZOR!

Objednávky měsíčníku Věstník a Zpravodaj MŽP s čtvrtletníkem EIA a dalšími tiskovinami přijímá SEVT a. s., Pekařova 4, 181 06 Praha 8-Bohnice,

tel.: 02/855 17 11, fax: 02/855 34 22, e-mail: sevt@sevt.cz.

Předplatné pro rok 2002 je 500,- Kč.